ఓమ్

తెనుగు మీరా

ఇరువదెనిమిది పదములు——రాగతాళములతో

శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారి

'పరిచయము' స్వరకల్పనలతో

రామచంద్ర కౌండిన్య

ఆంధ్ర హిందీ పరిషత్

హిందీ ప్రచార సభ హైదరాబాదు

మొదటి ముద్రణము : సెప్టెంబరు ౧౯౭౮

ప్రతులు : ౧౦౦౦

అంకితము

చల్లని చూపురూపుల
ఎల్లవిద్యల యెఱుక గన్నతలపు పలుకుల
రమ్యులు నభిగమ్యులు
పరహితాచరణ దక్షులు ఆంధ్ర విశ్వకళా
పరిషదుపాధ్యక్షులు
నా కధ్యాపకులు
శ్రీ వాసిరెడ్డి శ్రీకృష్ణులకు

ప్రకాశకులు : ప్రియబంధు శర్మ హిందీ ప్రచార సభ హైదరాబాదు.
ముద్రకులు : హిందీ ప్రెస్, హిందీ భవనము,
నాంపల్లి రోడు, హైదరాబాదు-దక్షిణ.

పదసూచి

पद-सूची

తొలి పలుకు

భారతీయుల జీవితము వివిధ భారతీయ భాషలలో మూర్తీభవించి యున్నది. ఈ భాషలను ఉపేక్షాభావముతో చూచుట వీని యందున్న భారతీయ జీవితమునే ఉపేక్షించుటయగును. మన దేశము యొక్క వివిధ భాషల సాహిత్యములలో వేల సంవత్సరముల భారతీయ జీవిత మిమిడియున్నది. ఈ భారతీయ జీవితమును, సంస్కృతిని తెలిసి కొనుట మన భావిభాగ్యోదయమునకు అత్యావశ్యకము.

భారత రాజ్యాంగ విధానములో అంతర రాష్ట్రీయావశ్యకతకై రాజ భాషగా హిందీ గుర్తింపబడినది. అయితే, ఎప్పటివరకు భారత దేశమందలి వివిధ భాషాసాహిత్యవేత్తల ఆచరణ రూపమైన సాహాయ్యము హిందీకి లభింపదో, అప్పటి వరకు హిందీభాష సాహిత్య సాంస్కృతిక దృష్టిలో ఉన్నతస్థాయిని పొందలేదు. కేవలము హిందీ ప్రాంతవాసులే హిందీ సాహిత్యవేత్తలని భావింపబడినచో హిందీ భాషాక్షేత్రము సంకుచిత మగుటెగాక ఆ సాహిత్యముగూడ విస్తృతము కాజాలదు.

భారతదేశములోని అన్ని భాషల సాహితీపరులును తమ సాహిత్యమున తమ మాతృభాషలో వెలువరించుటతోపాటు హిందీలో గూడ వెలువరించుచు, తమ భాషలతో పాటు దానికి గూడ సమాన గౌరవ మిచ్చుట భారత జాతీయ జీవిత వికాసమునకు దోహదము కాగలదు. అప్పుడే ప్రతి భాషలోనున్న ప్రముఖ రచయితల ప్రతిభ ఆ భాషలోనే పరిమితము కాకుండ, హిందీ ద్వారా సమస్త భారతావనిలోను ప్రకటితము కాగలదు. అందువలన సమస్త భారతీయ భాషా సాహిత్యములలో గల వివిధ రచనా విధానములను భావసంపదను సాహితీ పరులును కళావేత్తలును సులభముగా అర్థము చేసుకొని, ఒకే సాహిత్యమును, అనగా భారతీయ సాహిత్యమును సృష్టింప గలుగుదురు.

మన దేశములో అనేక భాషలు మాట్లాడబడుచున్నవి. వానిలో ముఖ్యమైనవి పదునాలుగు. కొన్ని భాషలలో అత్యుత్తమ సాహిత్యము

లున్నవి. ఒక్కొ దేశములోనున్న అట్టి సాహిత్యముల పరస్పర పరిచయము ఆ దేశపు జాతీయ జీవిత సౌధమునకు పునాదియనుటలో అతిశయోక్తి లేశమును లేదు.

పైనుదహరించిన లక్ష్యములను సాధించుటకే „ఆంధ్ర హిందీ పరిషత్తు"ను స్థాపించినాము. మన దేశములో నిటువంటిది యిదే ప్రథమ సంస్థయని చెప్పుటకు గర్వపడుచున్నాము.

పరిషత్తు-సాహిత్య ప్రకాశక మాల :

ఈ సాహిత్య ప్రకాశక మాల హిందీ తెలుగు సాహిత్యముల మధ్య సన్నిహితత్వమును ఐకమత్యమును పెంపొందించుటయనెడి లక్ష్యముతో స్థాపించబడినది. ఇది హిందీలోను తెనుగులోను ఉత్తమ సాహిత్య గ్రంథములను ప్రచురించును. ఉత్తమ రచయితలకు ప్రోత్సాహమిచ్చును దీనిని స్థాపించి కొన్ని మాసములైయైనప్పటికిని ప్రముఖులగు అయిదుగురు ప్రాచీన కవుల కొన్ని రచనాభాగములను „పంచామృతము" అను పేరుతో హిందీలో ప్రచురించినాము అది మా ప్రకాశకమాలలో ప్రథమ పుష్పము. ఈ „తెనుగు మీరా" ద్వితీయ పుష్పము. ఇది తెనుగులో నున్నట్లు ఆ పేరే చెప్పుచున్నది.

అత్యున్నతములగు తమ ఆధ్యాత్మిక భావములచే దేశమును పునీతమొనర్చిన మీరావంటి భక్తులకు చరిత్రలో అంతగా స్థానము లేక పోయినను ప్రజలు మాత్రము వారిని మరువలేరు. వారి దివ్యస్మృతులు మానవ హృదయములో యుగయుగాలవరకు చెరుగని ముద్రలువైచును. అట్టి మీరా భక్తి భావనమును తెనుగు గీతికలలో ఆలపించి, ఆమె గాన మాధుర్యమును ఆంధ్రులకు రుచి చూపిన డాక్టర్ రామచంద్రయ్యగారి పరిశ్రమ నెంతయు అగ్గింతును.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము
వాల్తేరు
30-౧౨-౫౪

జి. సుందరరెడ్డి
జనరల్ సెక్రెటరీ.

నివేదన

నా చిన్ననాటి మాట. మా తండ్రి శ్రీ ఓరుగంటి వెంకట సుబ్బయ్యగారు న్యాయవాదులు, రామ భజనాపరమున దినదినము నగర సంకీర్తన మేగెడివారు. ఆ రోజులలో నా పుట్టువగుట నాకా దేవుని పేరిడినారు. నా కూహగల్గు నాటికి రామ భజనావసరముల తాత మిత్రు లెత్తికొనగా నేనును ,,ఊరేగు'' వాడను. పితృసమాత్త మా భక్తి నేటికి రూపున వాసించినది.

మా తండ్రిదే అయిన దేశ సేవాపరము వారినేగాక మా తల్లి కీ॥ శే॥ మహాలక్ష్మమ్మను, కీ॥ శే॥ నాకగ్రజులు దర్శనశాస్త్రి, విద్వాన్ శ్రీ వెంకటేశ్వర శర్మ, బి. ఒ. ఎల్. ను నన్నును కారావాస మనుభవింపజేసినది. ఆ దేశసేవలో రేకుగ హిందీలోతుల తడవిన ఆ యన్న కారణముగ కొలది పాటియే యైనను హిందీ నాయొంట బట్టినది.

మా కుటుంబమున మొట్ట మొదలుగ కవితాంకురములు తొడవినది మా యన్న వెంకటేశ్వరుల కగ్రజులును నా ఆధుని కోన్నత విద్యకు ప్రాపు శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యమున కనుజులను అగు శ్రీ వెంకట కృష్ణయ్యగారు. వారెరిగినదే విద్య. నన్నను గ్రహింపదలచి ,,సద్యఃపర నిర్వృతమే'' నన్ను కవితాంకమునకును శ్రీ అరుణాచల రమణాంతికము నకును జేర్చినారు.

ఇందరింతగా నోమగా, నేను నిమిత్తముగ, మీరా పదములు కొన్ని తెనుగున సట్లు తీరినవి. తొలింటి నా పూజా ఫలముగ, సరస్వతీదేవి చెవిచెంగలువ చిలుకరించిన మధువులు, శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారి 'పరిచయము' 'స్వరకల్పన'లు నన్ను సుకృతిని జేసినవి. చిక్కని చక్కదనమునకెత్తిన వారి రచన మీరా పదముల నలరించుట మత్కృతి వైశిష్ట్యము. నా యెడవారికి గల్గిన యీయవ్యాజ వాత్సల్యమునకు దోహదము నా మిత్రము శ్రీ అయాచితుల హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు. ''పరిచయమున'' వీరును కృతపరిచయులే.

ఈ పదముల గొన్నింటిని నేను వినిపింపగా తనిసి, శ్రీ జి. సుందర రెడ్డిగారు, నాకొఱిగింపకయే సంవిధానము నెమకి, ఆంధ్ర హిందీ పరిత్తువారి తొలి యత్నముగ నా కృతిని వెలుపరింప గారకులైనారు. కృతజ్ఞతతో నిండిన నాయెదపొంగు, హృదయస్పర్శి నాయంజలి వీరందరను తృప్తుల జేయునుగాక.

''ఎందరో మహానుభావులు
అందరికిని వందనములు''

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము
వాల్తేరు
జయ సం॥ ఆషాఢ శు॥ ౧ మి

మీ రామచంద్ర కౌండిన్య

పరిచయము

శ్రవ్య కవితావేశ మావరించిన నా చిన్నతనమందు ఎప్పుడో "మీరాబాయి" అను పేర చిన్న పద్యకావ్యము రచించి ప్రకటించి యుంటిని. నాటికి గాని నిన్న మొన్నటి వరకుగాని నాకు మీరాబాయి సంకీర్తనములతోఁగాని చరిత్రముతోఁగాని యెట్టి పరిచయమును ఉండలేదు. ఎవరో చెప్పగానో ఎక్కడనో చదువగానో తెలిసికొన్నది ఆ కథ. హిందీ భాషయందుగాని హిందూస్తానీ సంగీతమందుగాని నాకు గల పరిచయము అతిస్వల్పమగుటయే అందుకు ముఖ్యహేతువు. కొన్ని దినముల క్రింద శ్రీ ఓరుగంటి రామచంద్రయ్యగారు ఐదంపర్యముగా నా వద్దకువచ్చి యిందు ప్రకటితములైన, తాము తెలిగించిన మీరా పాటలకు పాడి వినుపించు వరకు నాయజ్ఞానపు నష్టమెంత గొప్పదో నాకవగతము కాలేదు. ఇప్పుడు అవగతమైనను-ఇఁక మీద నేను హిందీ భాషను నేర్చుకొనుట అసంభవము గనుక మీరాదేవి మూలకృతులను నేరుగా చదివిచూచు భాగ్యము నాకుండదు.

కాని ఆ నిర్వేదమున కవకాశము లేక చేసినారు రామచంద్రయ్య గారు. వారి తెలిగింపు స్వతః కమనీయముగా నున్నది. భాషాంతరీ కరణములందు సామాన్యముగా కానవచ్చు అన్వయ క్లేశములు, అసాంప్రదాయికములైన నడకలు, అధ్యాహార కాంక్షలు ఛందస్సంకరములు మొదలైన అవలయము లిందెక్కడను కానరావు. మీరాబాయి తెలుగులోనే వీనిని రచించి యుండవచ్చు ననిపించును. భాషాంతరీ కరణముగూడ ఒక విశిష్టమైన స్వతంత్రకళ యనుట ఇక్కడ గమనింప వచ్చును. మూల రచన యందలి సారమైన భావమును, ఆర్జవముతో ననుభవించు సహృదయత, దానిని తమదిగా తమ భాషలో పునశ్చర్వణగా భావించు శక్తి, స్వభాషా మర్యాదలు చెడనీయక దానిని పునస్సృష్టి చేయు స్వతంత్ర కావ్యకౌశలము—ఇవి గలవారికి మాత్రమే అట్టి రచన సాధ్యము.

ఈ రచన యింత హృదయంగమముగా నుండుటకు ఇంకొక ముఖ్య కారణమున్నది. మూలరచన గేయరూపము గనుక తెలిగింపు గూడ గేయముగానే సంతరించినారు రామచంద్రయ్యగారు. అందును అసలు గేయముల హిందూస్తానీ రాగతాళములలోనే ఈ తెలుగు రచనను బంధింపక, తమకు సన్నిహితమై ప్రియమైన కర్ణాటకపు వరుసలలోనే ఈ కూర్పు భావించి సాగించినారు. సింధుభైరవి, కమాసు మొదలైన కొన్ని రాగాలు బొత్తరాహాలైనా అవి మనలో చేరి మనవైపోయి యెంతో కాలమైనది. "తిలక్ కామోద్" ఒక్కటె ఇందు పచ్చి హిందూస్తానీ రాగమనుకోవచ్చు. కాని అదిగూడ, నేను 'యదుకుల కాంభోజి' యనియు, కొంతకాలము క్రింద 'ఎరుకల కాంబోది' అనియు, ఇంకను పూర్వ కాలమున 'తెలుగు కాంబోది' అనియు ,పేర్కొన బడిన మన రాగమే ఉత్తరదేశము చేరి నామరూపాలు కొంచముగా మార్చుకొన్నది. కనుక అందు పరకీయ మనుభ్రాంతి మన కక్కరలేదు. మూలమైన మీరాదేవి రచనల రాగాతాళములే నేడును వాడుకలో నున్నవని యెవరును జెప్పలేరు. జయదేవుడు, పురందరదాసు ; మొదలగువారి గేయములవలెనే యివిగూడ భిన్నరుచి సంప్రదాయ జ్ఞానాదులకు లోగి ఎన్నో మార్పులు పొంది యుండక తప్పదు. కనుక ఇప్పటి మీరా పాటల హిందుస్తానీ సంప్రదాయ మునే తెలుగు రచనకును అతికించుట అర్థములేని పారవశ్యము. రామచంద్రయ్యగారు వహించిన యీ రాగతాళ రచనా స్వాతంత్ర్యము ఈ పాటలయందు మనకు ఆత్మీయతను సంపాదించి పెట్టినది. మరియు ఇందుపయోగించినవి గూడ ప్రస్తార సిద్ధములైన గణిత రాగతాళములు గావు; కేవలము పామర శ్రవణములను మాత్రము తృప్తిపరచునట్టి, సంస్కారశుద్ధిలేనట్టి, యిప్పటి సినిమా వరుసలను గావు. మరి పరంపరా శుద్ధములై, గంభీర భావములను స్ఫురింపజేయగలిగి, ప్రాచీన వాగ్గేయ కారకు లాదరించిన రాగతాళము మార్గములే వీరిందాదరించిరి. తాళము లందును చతురశ్ర నడకకంటె ఖండ మిశ్రగతులు గల 'చాపు' తాళములే యీ పాటలలో ఎక్కువగా పరిగ్రహింప బడినవి. సమమైన

చతురశ్రమున కంటె విషమమైన ఖండ మిశ్రత్ర్యశ్రములందే దాక్షి ణాత్యులమైన మనకెక్కువ ప్రీతి యనుట అనుభవ సిద్ధమైన విషయము. జాతీయమైన యీ అభిరుచికి, అభిమానమునకు, హేతువు నూహించుట సులభము కాదు, మరి అనుభవ రసికులకు తత్త్వమే కాని తర్కముతో పని యుండదు గదా.

మరి రామచంద్రయ్యగారి బుద్ధి విశ్వకళా పరిషత్తుల రాయిడిచే ఎంత నిశితమో అంత వారి హృదయము సహజమై ఆధ్యాత్మికచింతా వేదనలచే అర్ద్రమైనది. ఆ వేదనలే వీరిని శ్రీరమణ మహర్షి సన్నిధికి జేర్చినవి; ఆయన వాత్సల్యమును అనుగ్రహమును సంపాదించి ఇచ్చినవి; ఆ మహనీయుని మీద అసాధారణ భక్తిని గలిగించినవి.

"భగవాను నామంబు భజియించువేళఁ
గనులనశ్రులు గ్రమ్మఁ, గాసంతలోన
గర్వించి నసుబోంట్లు గలరె భక్తాళి
సుకృతులంచని చొక్కి సోలుచునుందు"

(రమణస్మరణ పు. ౧౫)

అని యొకచో వీరే వ్రాసిరి. ఈ అశ్రులు, చొక్కుటలు, సోలు టలను ఎందరకో కావ్యరచనా కాలమందు మాత్రము వచ్చెడి అధ్యా సములు. వీరి కవి పరవశముగా అనుభవించి తీరవలసిన అంతరంగిక సత్త్వస్ఫురణలు. సాధారణ పండిత జీవితమును గూర్చి,

"పదము పదము పదము పదజాలమే కాని
హృదయ బాధ సుంతయేని లేదు,
వ్యథ యెఱుంగలేని బ్రదుకువ్యర్థమ్మురా
రమణలీల లెఱుఁగరావె మనస !,

(రమణస్మరణ. పు. ౨౭)

అని వీరు నిర్వేదపడినారు. కనుకనే మీరాదేవి పాటలలో

అచ్చముగా ప్రతిఫలించు అపురూపమైన ఆమె హృదయవేదనను ఈ తెలుగు రచనకెత్తిపెట్టి మనకందీయ గలిగినారు. కాబట్టి అట్లు చేయుటలో మూలరచనయందలి శబ్దార్థముల విశిష్టతను పూర్తిగా వీరు మార్చి తెచ్చినారా, లేక కొన్నిటిని వదలి మరి కొన్నిటిని సొంతముగా కలిపినారా, అందువలన అసలు రచనకు విరుద్ధములైన విషయములేమైనను ఇందు చేరుకొన్నవా ఇత్యాది ప్రశ్నలు నావంటి వట్టి తెలుగు వారికి కలుగు నవకాశము గాని అక్కరగాని ఉండదు. హిందీ మూలముతో గూడ ఇరుగు పొరుగులుగా తెలుగు పాటలను ముద్రించినారు గనుక ఉభయ భాషావిశారదులు రెంటి సారస్యవైరస్యములను చర్చించుకొ వచ్చును. హృదయవేదనా ప్రధానమైన సారస్వత మందు నా దృష్టిలో అది శుష్కమైన బహిరంగ చర్చ.

పాటలలో సామాన్యముగా కానవచ్చు యతి, ప్రాస, పల్లవానుపల్లవ చరణాల పరస్పర సంబంధము మొదలగు సంప్రదాయాలను ఇచట వీరంతగా పాటింపలేదు; యథావకాశముగా యథానుకూలముగా నిర్వహించుకొన్నారు. ఇట్లే ఈ పాటల భాష గూడ, సామాన్య పద సారస్వత సంప్రదాయమునకు కొంత విరుద్ధముగా, ప్రాచీనమై సంస్కృతమైన తెలుగుగానే యేర్పడినది. కాని పై సంప్రదాయములన్నియు ఇంకను 'శాస్త్రపు' అంతస్తు కెక్కియుండలేదు గనుక ఈ రచనా స్వతంత్రత యెవరికిగాని ఉద్వేజకము కానక్కరలేదు. మరి ఈ అసామాన్యత మీరాబాయి భావములందలి యసామాన్యతతో చక్కగా అతుకొని పోయినదనియే చెప్పవచ్చును. భావములు తమవైనప్పుడు గూడ గౌణముగానే యుండక తీరని ఈ నియమాలు పరభావ పునశ్చర్వణా పారవశ్యమందు రచయిత దృష్టిలో ఇంకను దుర్బలములు కాక మానవు. రామచంద్రయ్యగారు ఈ రచనయందు సాధించిన చక్కని చిక్కదనమున కీశైథిల్యము ఒక యలంకారముగానే పరిణమించినది.

రామచంద్రయ్యగారు ఈ పాటలను పాడి వినిపించినప్పుడు వీనిని స్వర తాళములతో ప్రకటించుట మేలని చెప్పితిని. ఆ కైంకర్యమును

వారు నాకే ప్రీతితో నిచ్చినందున ఈ పాటలకు యథాశక్తిగా ఆ రెంటిని సూచించితిని. గమక ప్రధానములగు కర్ణాటక రాగముల స్వరూపమును స్వర రూపములతో పూర్ణముగా వెలువరుచుట యసాధ్యము. సంగీత కళలో వ్యుత్పన్నులైన 'వాసనాపరిపక్వబుద్ధుల'కు ఇందలి సూచనలు చాలునని నా నమ్మకము. స్వరపరచుటలో ఇందాశ్రయింపబడిన పద్ధతి మనదేశమందలి బయకారులందఱును అంగీకరించినదే.

ఇది చాలక ఉపోద్ఘాతము గూడ వ్రాయవలెనను వారి నిర్బంధ ప్రణయమును తప్పించుకోనేరక యీ నాల్గు మాటలు వ్రాసితిని.

ఇక స్వచ్ఛందముగా మీరాబాయి కథను వ్రాసిన నేను ఈ సందర్భమున ఆ మహానీయురాలి సత్యచరిత్రము నుల్లేఖించుట ధర్మము కాని నా కా వివరము లేమియు తెలియవు నా మిత్రులు ఆంగ్ల సంస్కృతాంధ్ర హిందీభాషా పరినిష్ఠితులు శ్రీ అయాచితుల హనుమచ్ఛాస్త్రి గారు వానిని తెలిపిరి. ధన్యవాదములతో వారిచ్చిన ఆ చరిత్ర విషయముల నిందనువాదము చేయుచున్నాను :

“ఆళ్వారుల కంఠనాళముల నుండి వెలువడిన విష్ణుభక్తి సుధాస్రవంతి దక్షిణభారతమునే గాక శ్రీ రామానుజులు నింబార్కులు విష్ణుస్వామి మొదలగు నాచార్య పురుషుల, వారి శిష్యప్రశిష్యుల, అమృతబోధనముల ద్వారా ఉత్తరభారతమును గూడ పవిత్రము నొనరింపసాగెను. కాగా కాశిలో శ్రీ రామానందులు తమ ద్వాదశశిష్య వర్గము ద్వారా జాతి ప్రాధాన్యము నిరసించి 'హరిని భజించువాడే హరికైన వాడు' అని చాటుట కారంభించిరి. వంగదేశమున శ్రీ చైతన్యప్రభు శిష్యులగు రూపసనాతన, జీవగోస్వాములు మధుర భక్తిని ప్రసారితము గావించుచుండిరి. ఏది యెట్లైనను ఆభక్తి ప్రవాహములు రాజస్థానము నందలి మరుభూములలో ప్రభావరహితముగా ఇంకిపోవుచుండెను. మీదు మిక్కిలి నాటి రాజస్థాన వీరులు రక్తమున వసంతోత్సవమాడి తమ జన్మములు కృతార్థములయ్యెనని భావించుచుండిరి. రాజస్థానము భక్తి ధర్మము

నకు అగ్ని పరీక్షగా 'జౌహర్' గుండముల నేర్పాటు చేసికొనెను. అట్టిచో ప్రస్తర ప్రదేశమున పచ్చిక బయలు మొలచినట్లు అవతరించి, రాజస్థాన సామాన్యజనుల శుష్క జీవితములను భక్తి ప్రవాహమున జీవన రసస్నిగ్ధముగా నొనరించిన తపస్వినీమణి మీరా.

మీరా జీవిత స్రవంతి మూడు పాయలు : (౧) జన్మ మొదలు వైవాహిక జీవనము వరకు. (౨) భక్తి పథమున ప్రవేశించి సంఘ సంఘర్షణల రాటుదేరి లోకభావనల నతిక్రమించుట. (3) మాధుర్య భావమున చరమస్థితిని ప్రాపించుట.

మేడ్తా రాజ్యాంతర్గతమైన కుట్కీ గ్రామమున రాఠోరు రావు దూదా పుత్రుడగు రత్నసింహునికి మీరా జనించెను, జనన కాలము ౧౫౫౫-౬౦ విక్రమ శక ప్రాంతము ¶ తల్లి చిన్నతనముననే గతించెను. తాతయైన దూదా చతుర్భుజదేవుని భక్తుడు. తల్లి చనిపోయిన పిమ్మట మీరా తాతగారి యొద్ద పెరిగెను. రావు వీరమదేవుని జ్యేష్ఠ పుత్రుడగు జయమల్లునితో ఆమె చిన్నతనపుటాట పాటలు వెలసినవి. అప్పటి శ్రీ రాధాకృష్ణుల పెండ్లియాటలతో మీరా యెప్పుడు తానై 'గిరిధర గోపాలుని' వరించుకొన్నదో చెప్పలేము. ౧౫౪౨ విక్రమ శక వత్సరమున రావు దూదా గతింపగా వీరమ దేవుడు శాసకుడయ్యెను. ౧౫౭౩ లో మీరాకు మేవాడ ప్రభువగు రాణాసాంగా (సంగ్రామసింహ) జ్యేష్ఠ కుమారుడగు భోజరాజుతో వివాహము సంపన్నమయ్యెను, కాని యా సౌమంగల్య జీవిత మామెకు

¶ ఇందభిప్రాయ భేదములు గలవు :

౧౫౬౦ విక్రమ సంవత్సరమని వ్రజరత్నదాసు

౧౫౫౮ విక్రమ సంవత్సరమని భవానిశంకర ద్వివేది

౧౫౭౩ విక్రమ సంవత్సరమని రామచంద్ర శుక్ల

౧౫౫౫-౬౦ విక్రమ సంవత్సరమని డాక్టరు కృష్ణలాలు

చాల కాలము సాగలేదు. ౧౫౨౦ ప్రాంతమున భోజరాజు మరణించెను. పిమ్మట మీరా భక్తి ప్రభావము స్వచ్ఛందముగా రాజపుత్ర స్థానమున ప్రవహింప సాగెను. వీరమదేవుని రాజ్యాధికారులు నిష్కల్మషమైన మీరా జీవిత ప్రవాహము నడ్డగించి కలుషితముజేయ ప్రయత్నించిరి. అసలే స్త్రీ; అందులో విధవ మీదు మిక్కిలి రాజవంశము, ఒక దాని కంటె వేఱొకటి బలవంతమై యామె మార్గము నవరోధింప ప్రయత్నించినవి. కాని యీ యడ్డంకులచేత ఆమె హృదయము విచలితము కాలేదు. మొగలుల సామ్రాజ్యబలమును వణకించు రాజపుత్ర శక్తి మీరా హృదయ ధైర్యము ముందు వృథయయ్యెను. ౧౫౪౦ లో ఆమె వీరమదేవునాజ్ఞకు లోగి మేవాడును వదలిపెట్టెను. ౧౫౪౨ లో గిరిధర గోపాలుని లీలామానుష క్రీడారంగమగు బృందావనము చేరి పరమప్రియుడైన ఆ దేవుని భజనముచేతను సంకీర్తనములచేతను అచ్చటి ప్రత్యణువును పవిత్రము చేసెను. అంతకు పూర్వము ఆమె హృదయముపై నిర్గుణవాద ప్రభావముకలదు. అప్పుడామె 'గగన మహాలు' లో 'శూలశయ్య' పై ప్రియునితో గూడి శయనింపగోరినది. కాని బృందావనము చేరిన పిమ్మట జీవగోస్వామి రూపసనాతనుల చైతన్యమతమునకు చెందిన ప్రేమ పద్ధతిని, సూరదాసుని వల్లభ సంప్రదాయమునందలి మధుర సఖ్యభావములను ఆకళించుకొనెను. నాటినుండి ఆమె క్రొత్త మీరా. ద్వాపరమందలి సర్వగోపికలును, ఈమెగా నవతరించి శ్రీ కృష్ణ ప్రేమ వారాన్నిధిని మునిగి పారముచేరి, తల్లీలాపారమ్యమును లలిత లలితముగా మృదుల మృదులముగా, అచ్ఛమగు స్త్రీ హృదయముతో, వెన్నవంటి నుడికారపు సొంపుతో పాడి బృందలోని దశదిశలను ప్రతిధ్వనింప జేసినది.

'విక్రమ శకపు ౧౬౦౦ ల ప్రాంతమున ఆమె బృందను వీడి ద్వారక యందలి 'రణఛోడ' మందిరము చేరెను. ఆనాటికి ఆమె రమ్య కీర్తనలు నలుదెసల వ్యాపించెను. భక్త శిఖామణులగు హిత హరివంశ, హరిరామ్ వ్యాస్ మొదలగువారు ఆమె దరిజేరి ఆమె భక్తి

భావమునకు ముగ్ధులై అంజలి ఘటించుచుండిరి. తేర్చిన తేనెతేటల బురుడించు గానముతో మెదిపి హృదయములందలి అమాయికమై పవిత్ర మైన భక్తి భావమును శారదచంద్రికవలె చల్లగా ప్రసరింపజేసిన మీరా జన్మము ధన్యము. ఆమె రచనలు హిందీ సాహిత్య వీధులందాచంద్రార్కము మురళి గోపాలుని కాలియందెలరవళుల మొరయించుచునే యుండును. ౧౬౩౦ ప్రాంతమున ఆమె భౌతిక జీవితమును చాలించుకొన్నది.

హిందీ పద సాహిత్యమున ఆమెకుగల స్థానము ఎనలేనిది. ఆమె భావములు అకృత్రిమ రత్నములు. సూరదాసువలె ఆమె యెప్పుడును 'కూట పదములు' రచింపలేదు. మరి అతని రచనలలో 'అద్భుత ఏక అనూపమబాగ్' 'ఉపమా ఏ కననైన గహి' మొదలగు పదములందున్న కావ్యకళా చమత్కారములు ఆమె పదముల నెచ్చటను గానరావు. కావ్యచమత్కారములు, తనకును తన ప్రియునికిని అడ్డువచ్చు శబ్దజాలము ఆమెకు గిట్టనే గిట్టదు. భావము సూటిగా బైలువెడలి కృష్ణుని యురమున పూలలు మాలలుగా విరియుటే యామె లక్ష్యము. అది యామెకు అప్రయత్న సిద్ధము.

ఈమె జీవితమందలి జనశ్రుతులు : మేవాడ్ రాణా యీమెకు పాముతోడిపెట్టె విషపాత్ర మొదలగునవి పంపుట, తులసీదాసు కీమె పత్రము వ్రాయగా అతడు 'జాకేప్రియనరామవైదేహీ' అను పదముతో ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట; జీవగోస్వామికి ఈమె 'గోవిందుడొకడే పురుషుడు' అని తీక్ష్ణముగా జవాబిచ్చుట, మొదలగునవి పుక్కిటి పురాణములేయని డా. కృష్ణలాలుగారి నిశ్చితాభిప్రాయము.

తరువాతి వారీమెను తమతమ సంప్రదాయముల పాలొనరించుకొ జూచిరి కాని, పరమ ప్రేమమార్గమే యీమె మెదనుట నిష్కృష్టార్థము. ఈమె జీవితమున గురుదీక్షా సంస్కారములు కానరావు.

ఈమె రచించిన ప్రతి పదము భక్తి రస భోగ్యమైనను.

“మేరేతో గిరిధర గోపాల దూసరన కోయీ
బసో మేరే నైనన్ మే నందలాల్
జోగి మతజా మతజా
హేరీ మైతో ప్రేమదివానీ
మ్హారే చాకర్ రాఖోజీ”

మొదలగునవి అత్యంత ప్రసిద్ధములు. వాని కన్నిటికిని ఇక్కడ చక్కని అనువాదము వెలసినది.

తిరుపతి
జయ సం॥ జ్యేష్ఠ కృష్ణ చతుర్థి.
(౨౦-౬-౫౪)

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ

గీతములు

मीरा गीत

१. माई मैंने गोविन्द लीनो मोल ।

మాయీ మైనే గోవింద లీనో మోల్
లీనో మోల్, లీనో మోల్, గోవింద లీనో మోల్ ॥

కోయీ కహై సస్తా, కోయీ కహై మహంగా
లీనో తరాజూ తోల్ ॥

కోయీ కహై ఘరమే కోయీ కహై బనమే
రాధాకే సంగ ఖిలోల్ ॥

మీరాకే ప్రభు గిరిధర నాగర
అవత ప్రేమకే డోర్ ॥

२. बसो मेरे नैननमें नँदलाल ॥

బసో మేరే నైననమేం నందలాల్ ॥

మోహనీ మూరత, సాంవరీ సూరత,
నైనాబనే బిసాల్ ।
అధర సుధారస మురలీ రాజత,
ఉర బైజంతీ మాల్ ॥

మీరా పాటలు

1. మాయామాళవగౌళ-మిశ్రచాపు

నేడు గోవిందుని విలిచితి నమ్మా
నే విలిచితి నమ్మా
విలిచి వాని మివుల వలచితి నమ్మా ॥

కొండలు ప్రియమన, నోరులు సరసమన
అందాల బరిణెను కొలజూచి తులతూచి ॥

నిరుపహతి స్థలిలో, నిభృత కుంజమ్ములో
నిరతము రాధికా సంగు, శృంగారుని ॥

మీరా ప్రభు గిరిధర గోపాలుడు
మెరసి నా హృదయ మందిరమున నడయాడ ॥

2. ఆనంద భైరవి-మిశ్రచాపు

కనులలో కొలువుండురా, గోపాల ।
కనులలో కొలువుండు, నందనందన నాదు ॥

శ్రావణ మేఘము సౌరు సుభగ
మోహనమౌ మేనితీరు
చేరదేసి కనుల చిలిపి చూపులురల
సుధజిందు మోవిపై, సొబగొందు మురళితో ॥

క్షుద్ర ఘంటికా కటితట సోభిత,
నూంపుర సబ్ద రసాల్ ।
మీరా ప్రభు సంతన సుఖదాయీ
భగత బఛల గోపాల్ ॥

३. जोगी मत जा, मत जा, मत जा

జోగీ మతజా, మతజా, మతజా
పాఀయి పరూఀ మై చేరీ తేరీ హూఀ ॥

అగర చందన కీ 'చితా రచూంగీ
అపనే హాథ్ జలా జా ॥

జల ఖల భయీ భసమకీ ఢేరీ
అపనే అంగ లగా జా ॥

మీరా కే ప్రభు గిరిధర, నాగర
జోతీ మే జోతీ మిలా జా ॥

४. बादल देख डरी हो, स्याम !

బాదల దేఖ డరీహో, స్యామ ! మై బాదల దేఖ డరీ ।

కాలీ పీలీ ఘటా ఉమడీ బరస్యో ఏక ఘరీ ।
జిత జావూఀ తిత పాణీ పాణీ హుయి సబ భూమ హారీ ॥

మొలనూలి మువ్వలు మొరయ, మంజు
నూపుర రవళితో నొరయ
మీరా ప్రభు సజ్జన సుఖదాయీ
ఏల జాలము భక్తవత్సల గోపాల ॥

3. సింధు భైరవి–మిశ్రచాపు

వలదోయి, వలదోయి, జోగీ, పోవ
అడుగు దమ్ముల బడి, యడలు దాసి వీడి ॥

అగురు చందనముల నమరింతు నా చితి
చేతులార అగ్నిదరి కొల్పకే, యరుగ ॥

సెగడు మంటలోన నిలువెత్తు నాబూది
నిండు కరుణ, మెయి నిండుగా నలదకే ॥

మీరా ప్రభు గిరిధర గోపాలక
మేళవింపక నీ జోతిలో నా జోతి ॥

4. ఆభేరి–మిశ్రచాపు

జలదముగని జడసితినే, శ్యామ ।

పసుపు కొంగుల నలుపు బలసి బయలు గ్రమ్మి
కురిసి పొదివి పొదివి విరతి సెలుగని, శ్యామ ॥

జాకా పియ పరదేస బసత హై
భీజూఁ బహార ఘురీ ।
మీరా కే ప్రభు హరి
అబినాసీ కీజో ప్రీత ఖరీ ॥

५. करुणा सुणो श्याम मेरी

కరుణా సుణో స్యామ మేరీ ।
మైతో హూయ రహీ చేరీ తేరీ ॥

దరసణ కారణ భఈ బావరీ
బిరహా బిథా తన ఘేరీ ।
తేరే కారణ జోగణ హూంగీ
దూంగీ నగ్రబిచ ఘేరీ ॥
కుంజ-బన హేరీ-హేరీ ॥

అంగ బభూత గలే మృగఛాలా
యోతన భసమ కరూఁ రీ ।
అజహుఁ న మిల్యా రామ అబినాసీ
బన-బన బీచ ఫిరూఁ రీ ॥
రోవూఁ నిత టేరీ-టేరీ ॥

ఎందుబోయినగాని సందడించు జలము
లందు దోగిన పుడమి హరితమ్మగా, శ్యామ ॥

పరదేశి ప్రియు జేర వరిగి వాకిట నిలువ
జడి గొల్పి దీనను తడియ జేసెడి, శ్యామ ॥

మీరా ప్రభు హరి యవినాసి సవరింప
గాటంపు ప్రేమనే కరగి మిగులగ, శ్యామ ॥

5. శుద్ధసావేరి—మిశ్రచాపు

కరణించి మొరవిన రారా శ్యామ
చరణ దాసి నేరా ॥

దరిసెన మెడ గోరి కోరి కాతరనైతి
వలచి వసివాళ్లైతి రా ।
సరసుడ, నీకయి యరసి జోగి నాచు
వాడ వాడ తిరిగేరా, వనవీధులందు
కుంజ కుంజము వెమకేరా ॥

అజినము మెడదాల్చి, యొడల బూది నలది
ఒడలె బూది గలిపేరా ॥
అందగాని పొందకే రాము నవినాసి
అడవుల బడి పోదురా, కడలేనివగను
వల వల వా పోదురా ॥

జన మీరాకూం గిరిధర మిలియా
దుఖ మేటణ సుఖ భేరీ ।
రూమ రూమ సాతాభయి ఉర మేం
మిటగయీ ఫేరా ఫేరీ ॥
రహూం చరనని తర చేరి ॥

६. या ब्रज में कछु देख्योरी टोन ॥

యా బ్రిజ మే కఛు దేఖ్యోరీ టోనా ॥

లే మటకీ సిర చలీ గుజరియా
ఆగే మిలే బాఖా నందజీకే ఛోనా ।
దధికో నామ బిసరిగయో ప్యారీ
'లే లే హురీ కోవు శ్యామ సలోనా' ॥

బ్రిందాబన కీ కుంజ గలిన మే
ఆంఖ లగాయ గయో మన మోహనా ।
మీరా కే ప్రభు గిరిధర నాగర
సుందర స్యామ సుఘర రసలోనా ॥

७. मै जाण्यो नाहि प्रभु मिलण कैसी होय री ।

మై జాణ్యో నాహీం ప్రభు మిలణ కైసీ హూయరీ ।
ఆయే మెరే సజనా ఫిర గయే అంగనా
మై అభాగణ రహీ సోయరీ ॥

మీరా గిరిధరు గలియు వంతలెడలి
సంతసమ్మొ బలసేరా ।
అణు వణువున తనువు తనిసి శాంతి విరిసి
రాక పోక సమసెరా, నాగరుని చరణ
దాసిగనే వెలసేరా ॥

6. కాపీ–ఆది

వింతలు వింటివటే, చెలీ
వింతలు వింటివటే ।
వ్రేపల్లియలో ముసి ముసి నవ్వుల ॥

గొల్లభామ పెరుగమ్మ బోయెనే
గోవిందుడు దారి తారసిలెనే ।
అవునే ! అమ్మెడి దధినే మరచి
"కొనుడో శ్యామసుందరు కొను"డనెనే ॥

బృందావనిలో కుంజ కుంజమున
మన మోహను లోకనము లెగసెనే ।
మీరా ప్రభు గిరిధారి నాగరుని
కన్నుల ప్రణయ మాధురులు నిండెనే ॥

7. ముఖారి–మిశ్రచాపు

ఏ లీల ప్రభు గలియ గలనో, తెలియనే । నే ।
చెలువు డంగణము చేరబారి మరలె,
చెలియ, చెలుపనగాక, నానిదుర కదెయదనా ॥

ఫారూంగి చీర కరూఁ గల కంథా
రహూంగీ బైరాగణ హోయ రీ ।
చుడియాఁ ఫోరూఁ మాంగ బఖేరూఁ
కజరా మై డారూఁ ధోయ రీ ॥

నిస బాసర మోహి బిరహ సతావై
కలన పరత పల మోయరీ ।
మీరాకే ప్రభు హరి అబినాసి
మిల బిఛడో మత కోయరీ ॥

८. मैं बिरहिन बैठी जागूँ

మై బిరహిన బైఠీ జాగూఁ,
జగత సబ సోవేరీ ఆలీ ॥

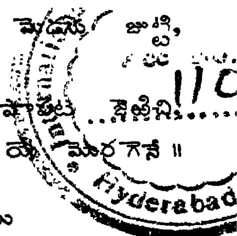
బిరహిన బైఠీ రంగమహలమే
మోతియనకీ లడ్ పోవే ।
ఏక బిరహిన హమ ఐసీ దేఖీ,
అఁసువన మాలా పోవే ॥

తారా గిన-గిన రైన బిహానీ,
సుఖకీ ఘడీ కబ ఆవే ।
మీరా కే ప్రభు గిరిధర నాగర
మిలి కే బిఛుడ్ న జావే ॥

९. सखी मेरी नींद नसानी हो

సఖీ మేరీ నీంద నసానీ హో ।
పివకో పంథ నిహారత సిగరీ రైన బిహానీ హో ॥

చీర చింపులు వెట్టి, చెఱగు మెడను జుట్టి,
జోగినై సొలయుదునే ।
గాజులెల్ల విఱిచి, కలచి ... ...
కనుల గాటుక గడుగ, కాంత, ... మారగనే ॥

ఏచి విరాళి నన్నే చెడి రేబవలు
శమి యింపదే నిముసమేని ।
మీరా ప్రభు హరి యవినాసి నెనసిన
మెలత, అనగి పెనగి విడివోనె, గడియేని ॥

8. ఆభీరి–ఆది

విరహిణి నే కనుకేని యెఱుగనే
జగము నిదుర గూరేనే ॥

విరహిణి యోర్తుక రంగ మహాలులో
ముత్తెసరుల గూర్చెనే ॥
విరహిణి యోర్తు నా యెఱుకలోనురలు న
శ్రివుల మాల గ్రుచ్చెనే ॥

తారల యెన్నుచు నిశిగడచేనే
మంచి గడియ మరి వచ్చేనా ।
వమోహ
మీరా ప్రభు గిరిధారి నాగరుని
గలసి సుకము తువనందేనా ।తేవి..

9. షణ్ముఖ ప్రియ–మిశ్రచాపు

నిదురన్న నేమో మఱచితినే, ప్రియుని
ఎదురు తెన్నులు చూడ, కదల సాగిన రేలు ॥

సబ సఖియన మిల సీఖదయీ, మై ఏకన మానీ హో :
బినదేఖే కలనహీం పరత, జియ ఐసీ ఠానీ హో ॥

అంగ ఛీన బ్యాకుల భయీ, ముఖ పివ పివ బానీ హో ।
అంతర బేదన బిరహకీ, వహ పిరన జానీ హో ॥

జ్యోం చాతక ఘనకోరటై, మఛరీ జిమి పానీ హో ।
మీరా బ్యాకుల బిరహిణీ, సుధ బుధ బిసరానీ హో ॥

१०. दरस बिन दूखन लागे नैन ।

దరస బిన దూఖన లాగే నైన ।
జబతేం తమ బిఛురే పివ ప్యారే, కబహుం నపాయో చైన ।

సబ్ద సునత మేరీ ఛతియాం
కాంపై మీఠే లాగే బైన ।
ఏకటకటకీ పంథనిహారూం,
భయీ ఛమాసీ రైన ॥

బిరహ బిథా కాసోం కహుం సజనీ,
వహగయీ కరవత నైన ।
మీరాకే ప్రభు కబహో మిలోగే,
దుఖమేటన సుఖ దైన ॥

११. पपइया रे पिवकी वाणि न बोल

పపయియారే పివకీ బాణి న బోల్ ।
సుణి పావేలీ బిరహణీ రే థారీ రాలేలీ పాంఖ్ మరోడ్ ॥

చెలులు చెవి నిల్లుగా పోరువెట్టిన నేమి
చెలువుని గనలేమి యుమ్మలించునె మనసు ॥

నవసి సొలసిన తనువు, ప్రియుజీరు పేరెలుగు
పావయు విరహిణి యులివు, తెలియరానిదయేమె ॥

జలము బాసిన మీను, జలదార్థి చాతకము
విరహ కాతర మీరా, వివశ చేతన, చెలియ ॥

10. తోడి–మిశ్రచాపు

పరిసెనమే లేక నెఱనొచ్చెనే కన్ను
సరసు బాసిన దాది నెమ్మనోచనె, ప్రియుని ॥

వాని యలికిడి చాలు, ఉల్లముప్పొంగునె,
పలుకు తీయము లొల్కునే ।
వాని పయనము దారి పడిగాపులుందునే
రేయి యుగమై వేచునే, ప్రియుని ॥

విరహ తాపము పెర్మి నేమనందునె, కనుల
ఒంప కోతలు చెరగునే ।
మీరా కుందు బాయ సుక మెనయగ ప్రభువు
చేరువెన్నడు కలుగునే, ప్రియుని ॥

11. కమాసు–మిశ్రచాపు

కూయి మానవె కోయిలా, ప్రియు బాణి
రేయి విరహిణి వినిన, కనలి కంఠము సలుసు ॥

చాంచ్ కటావూం పపయియారే ఊపరకాలో రలూణ ।
పివ మేరా మై పివకీ రే తూ పివకహై సమూణ ॥

థారా సబద సుహావణారే జో పివ మేలా ఆజ ।
చాంచ్ మంఢావూం థారీ సోవనీ రే తూ మేరే సిరతాజ ॥

పీ్రతమకూం పతియాం లిఖూం రేకాగా తూం లేజాయ్ ।
జాయి పీ్రతమ జానూం యూం కహైరే థారి బిరహణ ధానన ఖాయ్ ॥

మీరా దాసీ బ్యాకులీరే పివ కరత బిహాయి ।
బేగ మిలో ప్రభు అంతరజామీ తుమబిన రహ్యానజాయ్ ॥

१२. हो गये स्याम दूजके चन्दा

హో గయే స్యామ్ దూజకే చందా ॥
మధువన జాయి రహే మధు బనియా
మీరా కే ప్రభు గిరిధర నాగర,
అబతో నేహ పరో కఛు మందా ॥
హామ పర్ డారా ప్రేమ కే ఫంచా ॥

१३. डारि गयो मन मोहन पासी।

డారి గయో మన మోహన పాసీ ।

అంబాకీ డాల కోయిల ఇక బోలై
మేరో మరణ అరుజగ కేరీ హాంసీ ॥

రెచ్చచంచువు చిదిమి, అదుము కారము, వినవె
ప్రియుకేను, నా కతడు, నడుమ నీవెవతవే ॥

స్వరము మధురమె సరస వరపుల దొరయున్న
చంచు శోభిల పసిడి పొదుగింతునే, యిపుడు ॥

ప్రియతమునకు లేఖ నందించి తెలుపవే
విరహార్తి చెలి, పెదవి మెదుకే చేరుపదనవే ॥

వనరు దాని మీరా కేవేళ ప్రియుజపమె
మనసు తెలిసిన సామి నెనయక మనదింక ॥

12. కాంభోజి–ఆది

అమవస నెలగా కానేలరా ।
కనుజూపులకే కరవేలరా ॥

మధువన మేగెదవు మాధవా
మమ్మేల మలుప నీవలవుటురుల ॥

మీరా ప్రభు నాగర గిరిధారి
మే కొన్న ప్రేమ పొంగాలె నేర ॥

13. పంతువరాళి–మిశ్రచాపు

పన్నిపోయెనె యురులు మన మోహనుడు నేడు ॥

మావి మోసుల పికము చిలికి చేసెనె గళము
చాపు మెత్తుచు నేను, కేరి నవ్వును జగము ॥

బిరహాకీ మారీ మై బన-బన డోలూ
ప్రాణ తజా కరవతల్యూఁ కాసీ ॥

మీరాకే ప్రభు హరి అబినాసీ
తుమ మేరే ఠాకుర మై తేరీ దాసీ ॥

१४. हे री मैं तो प्रेम दिवानी, मेरो दरद न जानै कोय।

హేరీ మైతో ప్రేమ దివానీ
మేరో దరద న జానై కోయ ॥

గగన మండల పర సేజ పియాకీ
కిసబిధ మిలనా హోయ ।
సూలీ ఊపర సేజహమారీ
కిసబిధ సోనా హోయ ॥

ఘాయలకీ గత ఘాయల జానై
కీజిన లాగీ హోయ ।
జౌహరీకీ గత జౌహరీ జానై
కీజిన జౌహరీ హోయ ॥

దరదకీ మారీ బన-బన డోలూఁ
బైదమిల్యో నహీఁ కోయ ।
మీరాకీ ప్రభు పీర మిటైజబ
బైద సాంవలియో హోయ ॥

వలవంతలను జీవికి, కొన కోనల దిరిగి
పోసియు వారాణసి దారి బటుదు నమ్మ్ర ॥

మీరా ప్రభు హరి అవినాసి గిరిధారి
రారాజు తనదాసి నుజ్జగించున యేమె ॥

14. హిందోళం—మిశ్రచాపు

ప్రేమ జేసిన వెఱ్ఱినే, నా బాధ
నేమి తెల్పిన నేరికే ॥

ఆకాసమున ప్రియుడు, సవరించ చేనే శయ్యా
అనువేనకే వాని గలియు ।
అలుగు మొనల బొంత అమరింతునే కనుల
గదురునే సుంతేని నిదుర ॥

నొచ్చి నాతడె నొవ్వ నెఱుగు, నావగ లెఱుగ
నొచ్చు నాతని గాననే ।
రవల నైజము దెలియు రవల వణిజుడె నన్ను
దెలియు వణిజుని జూడనే ॥

ఆర్తి పెల్లున యడవి యడవి గాలింతునె
వైద్యు నొక్కని గలియనే ।
మీరా రుజలెల్ల ఘనవైద్యుడా శ్యాము
పజ్జ నుండిన వెలియునే ॥

१५. घर आँगण न सुहावे, पिया बिन मोहि न भावे ॥

ఘర అంగణ న సుహావే
పియా బిన మోహి న భావే ॥

దీపక జోయకహా కరూం సజనీ ।
పియ పరదేస రహావే ।
సూనీ సేజ జహరజ్యూం లాగే,
సిసక సిసక జియ జావే ॥
నైణ నిందరా నహీ ఆవే ॥

కదకీ ఊభీ మై మగజోవూం
నిసదిన బిరహా సతావే ।
కహాకహూం కఛు కహత న ఆవే
హీవడో అతి ఉకలావే ॥
హరీ కబ దరస దిఖావే ॥

ఐసో హై కోయీ పరమసనేహీ
తురత సనేసోలావే ।
వాబిరియాం కదహోసీ ముఝకో
హరి హంస కంఠలగావే ॥
మీరా మిలి హోరిగావే ॥

१६. अब तो निभायाँ सरेगी, बाँह गहे की लाज ॥

అబతో నిభాయాం సరేగీ
బాంహ గహేకీ లాజ్ ॥

15. నీలాంబరి–మిశ్రచాపు

వెలితియే గనుపించెనే, ప్రియుఁలేమి
వెలవెల్లనై తోఁచెనే ।
పీటిలోన, వెలిచోటిలో, నేవేళ ॥

వేనికై యింక దీపమ్ముడుదునె యింట,
పరదేశముల రాజు తా రాఁడఁగా ।
వాని పరుండని విరిశయ్య విసమయి
మనసు కటకటలాడెనే, కనులలో
కునుకు మసలుట లేదనే ॥

కాంతు త్రోవలు సూచి కాళ్లు గుదియలు వార
రేరేపులను బాళి రాపాడెనే ।
ఏమనందునె, యేమి బలుక నోరాడదె
ఎదలో నదరు గదిరెనే, హారికను
తుదనెపుడే మెదలేనే ॥

కరుణాళు వెవరేని కలరేని కృపజూపి
వేవేగ ప్రియునిందు రావించునా ।
అంత పున్నెము పండి హారికాగిలింతల
మీరా నవ్వుల నేలునా, జతగూడి
హోలీ నాలపించునా ॥

16. కేదారగౌళ–మిశ్రచాపు

పట్టి నందుకు సామి, పడతి మానముగాచు
నట్టి సమయము వచ్చెరా, నా చేయి ॥

సమరథ సరణ తుమ్హారీ సయియాం,
సరబ సుధారణ కాజ ॥

భవసాగర సంసార అపరబల,
జామే తుమహోర్ఝ్యాజ్ ॥

నిరధారాం ఆధార జగత-గురు,
తుమ బిన హోయ అకాజ్ ॥

జుగ జుగ భీరహారీ భగతన కీ
దీనీ మోక్ష సమాజ్ ॥

మీరా సరణ గహీ చరణన కీ
లాజ రఖో మహారాజ్ ॥

१७. सुनी हो मैं हरि आवन की आवाज

సునీహో మేం హరి ఆవన కీ ఆవాజ్
మహాల చఢ్-చఢ్ జోవూం మేరీ సజనీ
కబ ఆవే మహారాజ్ ॥

..

దాదర, మోర, పపఇయా బోలై
కోయల మధురే సాజ్ ।
ఉమంగ్యో ఇంద్ర చహూం దిసిబరసై
దామణి ఛోడీ లాజ్ ॥

అన్నినేతువు నీయండజేరితి లేగ
అవసరములు దీర ఆదుకోర, తరుణి ॥

భవమన్న మున్నీరు గడవ నోపనురా
నిన్నెగాని యితర తరణి నెన్ననురా ।

అనవల కాలంబమవు లోక గురువవు
చెయి పీడ జతనాలు వితలౌనురా, చెట్ట ।

యుగ యుగముల భక్తజనుల బాముల బాపి
ముక్తి పదమున నిలిపి మురిపింపవా ।

ఏరా, చరణములంటి శరణంటిరా, నీదు
మీరా నిశ్చితినింత వెలిసియుకుర, ప్రభుని !

17. యమునాకల్యాణి-మిశ్రచాపు

వినగా నోతునె చెలీ
విభుని పదముల రవళి ।
అన్నువ కానకై, మిన్నంది కోనజూతు
మనోరాజాయన వచ్చునా ॥

కనులు విరిసిన కేకి
మొయిలు కెగసి బలాక
కలనాద మొలికించునే ।
పొంగి మబ్బుల రౌతు
నింగినింగినె గురియ
మెరపు నిగ్గులు సడలెనే ॥

ధరతీ రూప నవా-నవా ధరియా
ఇంద్ర మిలన కై కాఁజ్ ।
మీరాకే ప్రభు హరి అబినాసీ
బేగ మిల్యో సిరరాజ్ ॥

१८. सोवत ही पलका में मैं तो

సోవత హీ పలకాఁ మేఁ మైఁ తో
పలక రగీ పలమేఁ పివ ఆయే ।
మైఁ జు ఉఠీ ప్రభు ఆదర దేణకూఁ
జాగ పడీ పివ ఢూంఢ న పాయే ॥

ఔర సఖీ పివ సోయి గమాయే
మైఁ జు సఖీ పివ జాగి గమాయే ।
మీరాకే ప్రభు గిరిధర నాగర
సబసుఖ హోయి స్యామ ఘర ఆయే ॥

१९. कोइ कहियौ रे प्रभु आवन की ।

కోయి కహియౌ రే ప్రభు ఆవనకీ ।
ఆవనకీ మన భావనకీ ॥

ఆపన ఆవై లిఖ నహిఁ భేజై
భాణపడీ లలచానకీ ॥

ఏ దోవు నైణ కహ్యో నహిఁ మా
నదియాఁ బహై జైసే సావన కీ ॥

భువిచాన నెమ్మేన
నవకమ్ము లలరించి
ఇందుప్రగలియగ మురియునే ।
మీరా ప్రభు వవినాసి
హరినాదు సిగపూవు
సరస సరగున విరియునే ॥

18. మలయమారుతం–మిశ్రచాపు

కలికి, పానుపుజేరి కనుమూసితినో లేదో
కాంతుడల్లన దోచెనే ॥
వాని పదముల వ్రాలి పలుకరింపగ కనుల
దెఱచునంతకె ప్రియుడు వంచించెనే ॥

ఇతర వనితలు నిదురమునిగి ప్రియు నెడబాయ
కుసుక కేమి బావు కొంటినే ।
మీరా ప్రభు గిరిధారి శ్యామలు డిల్లు
జేర సుకములు సకల మెసలారునే ॥

19. మోహన–ఖండచాపు

'అంపి రావింప రమ్మా
వగ కాని ॥

పలుకరింతల మనసు
పులకరింపగ, పిలువ ॥ నంపి ॥

నన్నె గదియుడు కమ్మనైన గిలుకగ రాద
ఏటి ముచ్చట తనకు, యింత నన్నలయింప ॥

కహాఁకరూఁ కఛు నహీఁ బసమేరో
పాంఖ నహీఁ ఉడ జావన కీ ॥

మీరా కహై ప్రభు కబరమిలోగే
చేరీ భయి హూఁ తేరే దాఁవన కీ ॥

२०. पिय बिन सूनो छै जी म्हारो देस ॥

పియబిన సూనో ఛైజీ మ్హారో దేస ॥

ఐసో హై కోయీ పివకూఁ మిలావై
తనమన కరూఁ సబ పేస్ ॥

తేరే కారణ బన బన డోలూఁ
కర జోగణకో భేస్ ॥

అవధి బదీతీ అజహూఁ న ఆయే
పండర హోగయా కేస్ ॥

మీరాకే ప్రభు కబర మిలోగే
తజ దియో నగర నరేస్ ॥

శ్రావణమ్మేతెంచెనో నాకసుదోయి
నన్ను మన్నింపక నదుల గురిసెనే, చెలియ ॥

ఏమి సేతును, నావస మింతయును లేదె
ఎదుట వ్రాలను రెక్కలెటదేను, సరసున ॥

వలపు వాగుర జిక్కరా, నీ మీరా
కూయి చెవినిడి, యేలు కొమ్మని ప్రభు బలుక

20. చక్రవాకము–మిశ్రచాపు

విన్న బోయెనె వీడు
ప్రియుని బాసి నేడు ॥

నెనరూని నగకాని నను గూర్చు నా వాని
మనసార సేవింతునే ।

కాంతునకై కానకాన దిమ్మరి కావి
చీరలగై సేతునే చెలియా ॥

గడువేగ నేనాడో, పండబారెకనులు
పొలకువె కరవాయెనే ।

నగరు నరేశుల వదలుకొన్న మీరా
ప్రభు నెదలో పొందలునే ॥

२१. घड़ी एक नहिं आवणे, तुम दरसण बिन मोय ।

ఘడీ ఏక నహిఁ ఆవణే,
తుమ దరసణ బిన కోయ ।
తుమహో మేరే ప్రాణజీ,
కాసూఁ జీవణ హోయ ॥

ధానన భావై నీందన ఆవై,
బిరహ సతావై మోయ ।
ఘాయల-సీ ఘూమత ఫిరూఁరే,
మేరా దరద న జాణై కోయ ॥

దివసతో ఖాయ గమాయియోరే,
రైణ గమాయీ సోయ ।
ప్రాణ గమాయా ఝూరతాఁరే,
నైణ గమాయా రోయ ॥

జో మై ఐసా జాణ తీరే,
ప్రీతి కియాఁ దుఖ హోయ ।
నగర ఢంఢోరా ఫేరతీరే,
ప్రీతికరో మత కోయ ॥

పంథ నిహారూఁ డగర బహారూఁ,
ఊభీ మారగ జోయ ।
మీరాకే ప్రభు కబర మిలోగే,
తుమ మిలియాఁ సుఖ హోయ ॥

21. శంకరాభరణము-జంపె

సుకము గడియే నెఱుగనే వలరేని
మొగము వెన్నెల దోఁగకే ।
ప్రాణంపు ప్రాణమే,
తనుబాసి మనెదనే ॥

అన్న మిందదు కన్ను నిదురెఱుంగదు, నన్ను
విరహ మొక్కట వేచునే ॥
వ్రణితనై పొలము లన్నియు భ్రమింతునె. ఆర్తి
గను సామినే గాననే ॥

కడుపు నింపగ బవలు కనుమూతలో రేలు
గడచు, కాలమ్మాగునే ।
ఏడ్పులో కనుచూపు, యేచుబాళిని యూర్పు
సన సన్నలై సమయునే ॥

ప్రేమింపగా బాములింత పుట్టునయే మె
నా తెలివి కేమందునే ।
ఇంత దెలిసిన "వలపువంత, మానుడ" యంచు
ఊరూర చాటింపనే ॥

నిలువు కొలువుగ నిన్ను వేచి కన్నీటితో
నీ దారి జిల్కెనురా ।
మీరా ప్రభుని పొందునా యెన్న డేనింక
రాగిల్లిగా నోచునా ॥

२२. माई म्हारी हरिजी न बूझी बात

మాయీ మ్హారే హరిజీ న బూఝీ బాత్ ।
పిండ మాంసూం ప్రాణ పాపీ నికసహ్యాం నహీం జాత్ ॥

పట న ఖోల్యాముఖాం న బోల్యా సాంఝు భయీ పరభాత్ ।
అబోలణా జుగ బీతణ లాగోతో కాహేకీ కుసలాత్ ॥

సావణ ఆవణ హోయ రహ్యోరే నహీం ఆవణకీ బాత్ ।
రైణ అంధేరీ బీజ చమకై తారాగిణతనిసి జాత్ ॥

సుపనమే హరి దరస దీన్హాం మైన జాణ్యాం హరి జాత్ ।
నైణ మ్హారా ఉఘడ ఆయా రహీ మన పఛ తాత్ ॥

లేయి కటారీ కంఠ చీరూం కరూంగీ అపఘాత్ ।
మీరా వ్యాకుల విరహిణీరే బాల జ్యూం బిలలాత్ ॥

२३. म्हारे जनम मरणरा साथी थाँने नहिं बिसरूँ दिन राती ।

మ్హారే జనన మరణరా సాథీ థాంనే
నహీం బిసరూం దినరాతీ ॥

థాం దేఖ్యాం బిన కలన పడతహై
జాణత మేరీ ఛాతీ ॥
ఊంచీ చఢ-చఢ పంథని హేరూం
రోయ-రోయ అంఖియాం రాతీ ॥

22. సామ-ఝంపె

కుశలమింతే నడుగడే, ఓయమ్మ
లజ్జమాలిన తనువు
నుజ్జగించదె యసువు ॥

కనులు పెదవులు విప్పకే రేయి వేగనే
మూగ నోముగ యుగము లేగ, సుకమేడనే ॥

వలకాడురా, కొంటి శ్రావణమ్మేతెంచె
కలచు మెఱపుల నిశలు తార లెన్నగ గడచె ॥

కలదోచె గిరిధారి; వెలలు నంచని తెలియ
కనువిప్పలో వారి గదలె, నెమ్మది రగిలె ॥

బ్రదికి యేమి బాకునెద గ్రుమ్మకొందునా
బాల వోలిక యేడ్చు బాళి బడలిన మీరా ॥

23. ఝుంఝూటి-ఆది

జనన మృతి సహచరా, నినువీడి
నిశిదిన మెటు గడతునురా ॥

నిను జూడని సుఖ మన్ననేమి, నా
మనసుకింత యెఱుకేరా ।
అఱ్ఱునెత్తి తెన్నరసి, రేయి క
న్నెఱ్ఱవారి వెలిసేరా ॥

యో సంసార సకల జగ ఝూఁఠో,
ఝూఁఠా కులరా న్యాతీ ।
దోవు కర జోడ్యాఁ అరజ కరూఁ
థూఁ సుణలీజ్యో మేరీ బాఁతీ ॥

యో మన మేరో బడో హరామీ జ్యూఁ
మదమాతో హాథీ ।
సతగురు హాథ ధర్యో సిర ఊపర
అంకుస ధై సమఝాతీ ॥

పల-పల పివకో రూపనిహారూఁ
నిరఖ-నిరఖ సుక పాతీ ।
మీరాకే ప్రభు గిరిధర నాగర
హరిచరణాఁ చితరాతీ ॥

౨౪. प्यारे दरसन दीज्यो आय

ప్యారే దరసన దీజ్యో ఆయ,
తుమ బిన రహ్యో న జాయ్ ॥

జలబిన కమల చందబిన రజనీ
ఐసే తుమ దేఖ్యాఁ బిన సజనీ ।
ఆకుల వ్యాకుల ఫిరూఁ రైనదిన
బిరహ కలేజో ఖాయ్ ॥

కల్ల జగము సంసారము బందులు
చెలులికేటి నిలుకడరా ।
కేలుమోడ్తు నా విన్నపమును నీ
చెవినించుక బడనీరా ॥

మరకరేణుగతి పలువిధముల మతి
వెఱ్ఱులెత్తి వేచేరా ॥
శిరమున సద్గురు కరమానిన, అం
కుశమై మన సడగేరా ॥

కను విప్పిన మూసిన ప్రియు రూపమె
బలసి హాయి సెనసేరా ।
మీరా ప్రభు గిరిధారి నాగరుని
చరణమ్మెద నిలిపేరా ॥

24. ఆఠాణా—మిశ్రచాపు

రారా దరసెన మీయ
వలపుల దొరనిన్ను
వీడి నేనెటు నిలుతురా ॥

జలము బాసిన తమ్మి, చంద్రుజేరని రజని
గానా, కానక నిన్ను ప్రియుని ।
ఎడద నలుమగ బాళి, కలతలలతల దూలి
ఏ వేళ ‘పడదిరిగెదరా,’ సామి ॥

దివస న భూఖ నీంద నహీం రైనా
ముఖసూం కథత న ఆవై బైనా ।
కహా కహూం కఛు కహాత న ఆవై
మిలకర తపత బుఝాయ్ ॥

క్యాం తరసావో అంతర జామీ
ఆయ మిలో కిరపాకర స్వామీ ।
మీరా దాసీ జనమ జనమ కీ
పడీ తుంహారే పాయ్ ॥

२५. मेरे तो गिरधर गोपाल, दूसरो न कोई ॥

మేరేతో గిరిధర గోపాల,
దూసరో న కోయీ ॥

జాకే సిరమోర ముకుట, మేరో పతి సోయీ ।
తాత-మాత భ్రాత బంధు, ఆపన నకోయీ ॥

ఛాండ దయీ కులకీ కాన, కాకరిహై కోయీ ।
సంతన ఢిగ బైఠ్ బైఠ, లో కలాజ ఖోయీ ॥

చునరీ కే కియే టూక, ఓఢలయీ లోయీ ।
మోతీ-మూంగే ఉతార, బనమాలా పోయీ ॥

అంసువన జల సీంచ సీంచ, ప్రేమ బా బోయీ
అబతో బేలఫైల గయీ, అనంద ఫల హోయీ ॥

దూధకీ మథనియా, బడే ప్రేమసే బిలోయీ ।
మాఖన జబ కాఢలియో, ఛాఛ పియై కోయీ ॥

పవళు లాకలి మఱచి, రేలునిగురకు వెఱచి
మాటాడనే బడలుదురా ।
మూగ నేమని పెద్దమొఱ వెట్టుదును, నన్ను
గలసి తాపములడపుమురా వేగ ॥

ఎదలో బర్వైన సామి తగవా కాగ్రిచుటలింక
కరుణమై నన్ను గదియుమురా ।
ఎన్ని జన్మల కేని నీదాసిరా, మీరా
పదములందున పొందలునురా, బోగ్రివ ॥

25. తిలక కామోద్-రూపకము

ఎవరే వేరెవరే, గిరిధర గోపాలుడుగా
కెవరే నాకెవరే ॥

తాత మాత భ్రాత బంధు వెవ్వరు నావారెవరే
ఎతని మౌళి శిఖి పింఛము ఎనయునతడె నాపతిగా కెవరే ॥

కులము కట్టు లెడద్రోచితి, నేమిసేతు రెవరేనిక
సాధు సంగమున లోకము సిగ్గు లెక్కసేయని నా ॥ కె ॥

చీని దుకూలములరోసి ముదుకచేల మూసజేసి
ముత్తెసరులగాదని వనమాల సంకలింపగ నా ॥ కె ॥

అశ్రు జలము జిలికి చిలికి పెంచితి నొక ప్రేమ తీవ
సాగులతాంతముల ఫలము లానందము లందగింప ॥

ప్రణయము మల్లడిగొనగా, మురిసి తరిచి, తరిచి మురసి
సంతరింతు వెన్న నెల్ల, చల్లతో పనేమొ, సామి ॥

ఆయీ మై భగతి కాజ, జగత దేఖ మోహీ ।
దాసీ మీరా, గిరిధర ప్రభు, తారో అబ మోహీ ॥

२६. मैं गिरधर के घर जाऊँ ॥

మై గిరిధర కే ఘర జావూఁ ॥
గిరిధర మ్హారో సాంచో ప్రీతమ
దేఖత రూప లుభావూఁ ॥

రైణపడై తబహీ ఉఠజావూఁ
భోరభయే ఉఠి ఆవూఁ ॥
రైణ దినా వాకే సంగ ఖేలూఁ
జ్యూఁ జ్యూఁ తాహి రిఝావూఁ ॥

జో పహిరావై సోయీ పహిరూఁ
జో దే సోయీ ఖావూఁ ॥
మేరీ ఉణకీ ప్రీతి పురాణీ
ఉణ బిన పల న రహావూఁ ॥

జహాఁ బైఠావేఁ తితహీ బైఠూఁ
బేచైతో బిక జావూఁ ॥
మీరా కే ప్రభు గిరిధర నాగర
బార బా బలి జావూఁ ॥

२७. तुमरे कारण सब सुख छोड्या

తుమరే కారణ సబ సుఖ ఛోడ్యా
అబమోహీం క్యూఁ తరసావే హా ॥

భక్తి కొనై యీ పుట్టువు జగతి మోహావశత జిక్కె
గిరిధర ప్రభు చరణ దాసి మీరా తరియింపజేయ ॥

26. మధ్యమావతి–మిశ్రచాపు

గిరిధారి యిలుజేర వెడలుదునే ।
గిరిధరుడొకడే నా నిక్కపు చెలువుడు
వాని చక్కదనము తవిలి తివియదె మనము ॥

మాపటనే కదలి తరలుదునే
రేపటంతట మెదలి మరలుదునే ।
రేపు మాపుల వలపురేని దాపుల జెలగి
ఆట పాటల వాని యలరింతునే ॥

వాని యొసగిన యుడుపు తొడుగుదునే
మిగులొగిరముతోనె తనియుదునే ।
ఈ మావలపుల కతలు యేనాటివే, వాని
గనని నిముసమేని మననేరనే ॥

ఎందు జూపిన నందె కూర్చుందునే
అమ్మ జూపిన వానిగాదందునే ।
మీరా ప్రభు గిరిధారి హరి నాగరుని గోరి
మాటి మాటికి నేను బలివోదునే ॥

27. వసంత–మిశ్రచాపు

నీకై సుకములెల్ల కొల్ల పోయిన నన్ను
ఇక నీ యేచుట లేలరా, గోపాల ॥

బిరహా బిథా లాగీ ఉర అంతర
సో తుమ ఆయ బుఝావే హో ॥

అబ ఛోడత నహీఁ బణై ప్రభూజీ
హాఁస కర తురత బులావే హో ॥

మీరా దాసీ జనమ-జనమ కీ
అంగసే అంగ లగావే హో ॥

२८. स्याम ! मने चाकर राखो जी

స్యామ ! మనే చాకర రాఖోజీ
గిరిధారీలాల ! చాకర రాఖోజీ !

చాకర రహసూఁ, బాగలగాసూఁ,
నిత ఉఠ దరసణ పాసూఁ ।
బృందా బన కీ కుంజగలిన మేం,
తేరీ లీలా గాసూఁ ॥

చాకరీ మేం దరసణ పావూఁ,
సుమిరణ పావూఁ ఖరచీ
భావ భగతి జాగీరీ పావూఁ,
తీనూఁ బాంతాఁ సరసీ ॥

మోరముకుట పితాంబర సోహై,
గల బైజంతీ మాలా ।
బృందాబన మేం ధేనుచరావే,
మోహన మురలీవాలా ॥

ఉల్లమ్ము లోలోన రాజి రగిలెను బాళి
ఉడుప పరువిడ వింత తపము గారణమేమి ॥

విడనాడగ నిక గాదు లేరా సామి
అలరు నగవుల నన్ను దరిసి మన్నావలీర ॥

ఎన్ని పుట్టవులనో నీ దాసిరా మీరా
తనువు తనువున దనుపు మన్నవ గిరిధరా ॥

28. శహానా-మిశ్రచాపు

దాసిగా నన్నేలు శ్యామ సుందర చరణ
దాసిగా నన్నేలరా, గిరిధారి ॥

దాసినై వనమాలినై వేకువనె నిన్ను
నిత్యమ్ము దరిసింతురా ।
బృందావనమున కుంజ కుంజమున నీ
లీల లాలపింతురా గిరిధారి ॥

సేవనమ్మున చూపె జీతమ్ము తలపులె
బత్తెమ్మునై తనరునే ।
భక్తి భావము పంట పొలమునై బలయునే
సరసమిన్ని సమకురునే ॥

నెమలి పించెము తలను, గళమున వనమాల
మెలను పీతాంబర మెలయ
బృందావనమ్ములో నాలమేపెడి వేణు
లోలు మోహను తలతురా ॥

హాఁరే హాఁరే నిత బాఁగల గాఁవూఁ,
బిచ బిచ రాఁఖూఁ క్యారీ।
సాఁవరియా కే దరసణ పాఁవూఁ,
పహాఁరకుసుమ్బీ సాఁరీ॥

జోఁగీ ఆయా జోఁగ కరణకూఁ,
తపకరణే సన్న్యాసీ।
హాఁరీ భజనకూఁ సాఁధు ఆయా,
బ్రిందాఁబనకే బాఁసీ॥

మీఁరా కే ప్రభు గహిఁర గంభీరాఁ,
సదా రహోఁజీ ధీరా।
ఆధీ రాఁత ప్రభు దరసన దీన్హేఁ,
ప్రేమ నదీ కే తీరా॥

హరిత హరితమ్ముగా అంత రాంతరముల
మొలక వరుసలు తీర్తురా ।
అలరు లెల్లెడ విరియ, కుసుమ వసనుని శ్యామ
సుందరు నే జూతురా ॥

యోగ మెన్నగ యోగి, తపము మెచ్చగ తపసి
తలకు మించిన వాయెరా ।
హరి భజనము సల్పు సాధుపథమే బృందా
వానికి రాజ మార్గమురా ॥

ఎంత యనుగ్రహమొ ధీరగభీరుడు
మీరా ప్రభు గిరిధరుడు ।
ప్రణయ నదీతటి నర్ధరాత్రమ్మున
నా మ్రోల భాసించురా ॥

1. మాయామాళవగౌళ-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

‹ సా మ గ మా । పా ‹ మ గ మా । ‹ మ ప మ గ మా । ప ప ధ పా ‹ ‹
నేను గో విం దు ని వి ల చి తి న మ్మా

మా ‹ గ రి స ని । ‹ స స మ గ మా । పా ధ ప మ మా ‹
నే వి లి చి తి న మ్మా

‹ మ ప మా ప ధ । ని నీ ధ ని ధ ప । గ మ ధ ప మ మా । గ రీ ప మ గ రి ని ॥
వి లి చి వా ని మిపుల వ ల చి తి న మ్మా

—: చరణము :—

‹ పా మ గ మా । ప ధ ని పా పా । ‹ ప ధ నీ ‹ రి । స నీ సా సా
కొం ద రు ప్రి య మ న నొా రులు సర స మ న

‹ స ని స గ రి స । ని ధా నీ సా । ‹ స స ని ధ ప మ । మ ప మ గ రి గ రి ॥ ని
అం దా ల బ రి జౌ ను కొాలజూ చి తు ల తూ చి

(ఇతర చరణము లిట్లే)

౨. ఆనంద భైరవి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ గ మ ధ ప ప మ । గ రీ సా ౹ ని । సా ౹౹౹ స ని । స గ రి గా మా
క ను ల లో కొలు వుం డు ధా గో సా ల

౹ గ మ ధ ప ప మ । గ రీ సా రి గ । స సా గ రి గ గ । మ గా మా పా ॥ ౹
క ను ల లో కొలువుం డు నంద నం ద న నా దు

—: చరణము :—

౹ గ మ ధ ప ప మ । గ రీ సా సా । స నీ సా ౹౹ । ౹౹౹ స ని సీ
శాం వ ణ మే ఘ ము సౌ రు సు భ గ

౹ సా గా గా । గ స గ మ ప ధ ప । మ గా మా ౹౹ । ౹౹౹ ౹౹౹౹
ఖైా హా న మా మే ని శ్రీ ద్ధ

పా ౹ ధ మ ప స । స ని ని స స సా । ౹ స స గ రి సా । ౹ స ని స స సా
చే ర డే సి క ను ల చిలిపి చూ పు లు ర ల

౹ ప రి సా సా । స ని ధ ధ ప పా । ౹ గ మ ధ ష మ గ । గ సా గా మా ॥ ౹
సుధజిందు మో వి పై సొబగొం దు ము ర ళి తో

3. సింధు భైరవి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

, స గ మ పా మ. । గ గ మ గ గ రి గా రి స । , ని రి సా ,, । ,,,
వ ల దో యి వ ల దో యి జో గీ

గ రి గ ని ॥ , ని
శ్వ . వ

, స స మా మా । మ మా మా మ గ । , స గ మ ప గ మ । గ రీ స గ రి ని ॥ ,
అ డు గు ద మ్ముల బ డి అ డ లు దా సి పీ డి

—: చరణము :—

, స స మా , గ మ । ధ నీ సా సా । , ని ని సా సా । ని సా ని ధ పా
అ గ రు చం ద న ము ల అమ రిం తు నా చి తి

, ప ధ గా గ మ గ రి । , సా స రి సా । , ప ధ ప ధ ని సా , ని ధ ।
చే తు లా ర న గ్ని ద రి శో ల్ప

పా ని ధ ప మ గ రి సా ॥ ,
శే యురుగ

4. అభేరి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ ని స గ మ పా ప మ । గ రీ ౹౹ ని స । గ రీ సా ౹౹ । ౹౹౹ గ రి నీ ॥ ౹
జ ల ద ము గ ని జ డి సి తి నే శ్యామ

—: చరణము :—

౹ ప ప పా పా । మ పా మ గ మా । ౹ ప ప నీ నీ । ని ధ ని స నీ ధా పా
ప సు పు కొం గు ల న లు పు బ ల సి బ యలు గ్రమ్మ

౹ ప ప ని సా ని । స మ గ గా ౹ రి స సా ।
మ రి సి పా ది వి పా ది వి

౹ ప ని స రి ని స ని ధ పా । మ గా మ ప మ గ రి సా ॥ ౹
వి ర తి నె లు గ ని శ్యా మ

౯. శుద్ధ సావేరి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

ˎ ప ప పా మా । ప ధా సా ధా । పా ˎ ˎˎˎˎ । మ ప మ రీ సా
క రు ణిం చి మొ ర వి న రా రా శ్యాము

ˎ ధ ధ సా రి మ । ప ప మ రీ సా । రీ ˎ ˎˎˎˎ । సా ˎ ˎˎˎˎ
చ ర ణ దా సి నే రా

—: చరణము :—

ˎ స రి మా మా । మ మ ప మ రి రి స । ˎ రి మ పా పా । ప పా ప మ పా
ద రి సె న మొ ద గో రి కో రి కా త ర నై తి

ˎ మ ప ధ ప ప ప । పా ˎ ప మ ధ ప । ధా ˎ ˎˎˎˎ । పా ˎ ˎˎˎˎ
త ల చి వ సి వా స్తై తి రా

ˎ ధ ధ సా సా । స రి ధ సా సా । ˎ ధ స రి మ మ మ రి । ˎ స ధ ధ స రీ
స ర సు డ నీ క యి అ ర సి జో గి నా చు

ˎ ధ రి స ధ సా । ˎ సా మ ప ధ రి । స ధా ˎˎ ప ధ । పా మ రీ ˎ స
వా డ వా డ తి రి గే రా వ న వీ ధు లం దు

ˎ ధ స రీ మ ప ధ స । ధ ప మ రీ ˎ ధ స రి మ । స రీ సా ˎˎ । ˎˎˎ ˎˎˎˎ
కం జ కం జ ము నె మ కే రా

6. కాపి-ఆది తాళం

—: పల్లవి :—

౹౹ రీ ౹ గ సా రి గ మ మ । పా ౹౹ । ౹ ప మా
వింత లు విం టి వ టే చె లీ

౹ గ మా ధ పా గా రి రి । సా ౹౹ । ౹౹౹౹
విం త లు వింటివ టే

౹ గా౹ గా౹ గ గ రి గ రి స । ని ధ ని సా గ మా । మ గ ప మ గ రి ॥
వే పల్లియ లో ముని ముసి న వ్వుల

—: చరణము :—

౹ గ గ గ రి స ని ధా ధ ధ । సా ౹ రి మ గ రి । ప ని సా
గొల్ల భా మ పెరు గ మ్మ బో యె నే

౹ గా౹ గా౹ గ గ గ స । గ మా౹ ధ పా । మ గ మా
గో విం దు డు దా రి తా ర సి లె నే

౹ గ మా ధా౹ సా ని స । ౹ స నీ౹ సా౹ । ని స ని ధ ప మా౹
అ వు నే అమ్మోడి ద ధ నే మ ర చి

౹ ప ధా నీ౹ ని ధా ప మా మా । ౹ రి మా ధ పా । మ గ రీ ॥
కొ ను డో శ్యా మ సుం ద రు కొ ను డ నె నే

—: ౨ చరణము :—

౹ మ పా ని సా రి గ రీ । ౹ గ రి స । ౹ రి ని స
బృం దా వ ని లో కుంజకుం జమున

స రి స ని స ని ధ ప ప ధ ని స । ని ధ ప మ గ । రి మ పా
మ న మో హ ను లో క న ము లె గ సె నే

౹ పా ౹ రి సా ని ధ ని మ ప । స ధ నీ ధా ప మ । గ రి ని స
మీ రా ప్రి భు గి రి ధా రి నా గ రు ని

౹ రి మా ప ధా ౹ ప ధా స నీ । ౹ ని దా ప మ గ । రీ గ సా ।
క న్నుల ప్రిణయమా ధు రు లు నిం డె నే

7. ముఖారి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ రీ మా మ ప । ప పా ప ధ మా । ప ధా సా ౹౹ । స రి స ని ధా పా
ఏ లీ ల ప్రి భు గ లి య గ ల నో తె లి య నే

౹ రి మ ప ధ పా । మ ప మా౹ గ గ రి గ స । ౹ ని ధ సా ౹౹ । ౹౹౹ ౹౹౹౹
నే లీ ల ప్రి భు గ లి య గ ల నో

—: అనుపల్లవి :—

౹ రి రి మా పా । ని ధా ధ మ మా । ౹పా పా స ని ని ధ దా । ౹ సా స స సా
చెలు వు డం గ ణ ము చే ర బా రి మ ర లె

౹ ధ స రీ మ గ రి స । స దా ధ రి స ని ధ పా । ౹ పా మ ని ధ ప ।
చె లి య చె రు ప న కొ క నా ని దు ర
మ పా మ గ రి గ సా ॥ ౹
క దే య ద నా

—: చరణము :—

౹ పా పా పా । ప మా మ ని ధా । ౹ ధ స ని ధ పా । మ ధ ప మ గ రీ
చీ ర చిం పు లు వె ట్టి చె ఱ గు మె డ ను జు ట్టి

ε రీ రీ గ స । స ని ధ సా రి రి । మా εεε రి మ । పా εεεεε
జో గి నై సా ల యు దు నే

ε పా పా ధ మ । ప దా స స సా । ε ధ స రీ రీ । రి గ స రి గ రీ
గా జు లె ల్లి వి ఱి చి క ల చిపా ప ట చె ఱి చి

ε ధ స ప మ గ రి సా । ధ రి స ని ధ పా । ε రి మ పా ధ ప ।
క ను ల కా టు క క డు గ కాం త యే

మ పా మ గ రీ గ స ॥ ε
మొ ర గ నే

8. ఆభేరి–ఆది

—: పల్లవి :—

౸ ప పా ప పా మ గ మ గ ౸ గ మా । పా స ని ధ ప మ గ । గ గ మ గ రి సా
వి ర హి ణి నే కను కే ని యె ఱ గ నే

౸ స రీ స ని ని స గా । ౸ మ పా । ౸౸౸౸
జ గ ము ని దు ర గూ రె నే

—: చరణము :—

ప పా ప పా పా మ గ గా । ౸ మా ౸ ప స ని । ద స పా
వి ర హి ణి యో ర్తు క రం గ మ హా లు లో

౸ మా ౸ ప మా గ రి గ స । ౸ గా మ । పా ౸ ౸
ము త్తె స రు ల గూ ర్చె నే

౸ ప నీ స సా స ని స ని ధ ప । ౸ మ ధ ప మ గా । గ మ ప ప
వి ర హి ణి యో ర్తు నా యె ఱు క లో సు ర లు న

౸ మ పా మ గా రి సా । స ని మ గ రి సా ౸ । ౸౸ ౸౸
ను వ్వు ల మా ల గు ర్చె నే

—: ౨ చరణము :—

౹ నీ ని నీ ని ధ స ని ని ధ పా । ౹ ప నీ స గా । గ రి రీ సా
తా ర ల యె న్న చు నిశిగ డ చె నే

౹ స నీ రి సా ని ధ ప మ । ౹ పా౹ ని పా । ని సా ।
మంచిగ డి య మ రి వ చ్చే నా

౹ ని సా మ గా రి స ని స । ని స ని ద । ౹ ప మ గ
మీ రా ప్రభు గి రి ధా రి నా గ ర ని

౹ గ మా మా గ మ ప ని ధ పా । ౹ గ మ గ గ రి స । సా ౹౹
క ల సి సు క ము తు ద నం దే సా

"

9. షణ్ముఖ ప్రియ-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౿ ప మ గా ౿ రి । రి స ని సా గ రి । గ మా పా ౿౿ । ౿౿౿ ప ప ధ ప మా
ని దు ర న్న నే మో మ ఊ చి తి నే ప్రియుని

౿ ప ప ధ ని సా । స సా సా సా । ౿ ని రి స రి ని స । ని ధ ప మ గ రి గ ॥ మ
యెదురు తె న్నలు నూ డ గ ద ల సా గిన రే లు

—: చరణము :—

౿ స స ని ధ పా ప ధ । ని సా స స సా । ౿ ని గ రీ సా । ని నీ స రి స గ రీ
చె లు లు చె వి ని ల్లు గా పో రు పె ట్టిన నే మి

౿ గ రి స ని నీ । స రి స స రి గా రి స ॥ ౿ నీ స రి సా ని స నీ ।
చె లు వు ని గ న లే మి యు మ్మా లిం

ధ ప మ గ రి గ మ ॥ ౿
చు నే మ న సు

10. తోడి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

ϵ స స ప మ మా । రి గ మ గ రి స ని । ϵ స స రి గ రి రి । సా ϵ సా సా
దరిసెన మే లేక నెఱనొచ్చె నే కన్న

ϵ స రి గా మా । ద ధా ని ధ దా । ϵ ధ ని సా ని ని । ధ పా మ గ రి స ॥ ని
సరసు బా సి న దా ది నెమ్మి నో చ నే ప్రియుని

—: చరణము :—

ϵ పా పా మ ధ ప । గ మా పా పా । ϵ ప ధ నీ నీ । ధ ని స ని ధ దా
వా ని య లి కి డి చా లు ఉల్లము పొ్వంగు నే

ϵ ధ ప ధ ని సా । స స ని ని ధ నీ । సా ϵ ϵϵϵϵ । ϵϵϵ ϵϵϵϵ
ప లు కు తీ య ము లొ ల్కు నే

ϵ ధా గా రి స । స నీ ధ ని స స । ϵ ధ ని స ని ధా ప ప । మా ప మ గ గా
వా ని ప య న ము దా రి ప డి గా పు లుం దు నే

ϵ గ మ ధా గ మ । ధ మా గ రి స ని । సా ϵ ϵϵ ప ధ ।
రే యి యు గ మై వే చు నే ప్రియు

ని ద మ మ ప గా రి స ॥ ని

ని

11. కమాసు-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

, స ని సా నీ । ధ పా మ గ రి గ । మా, ,, గ మ । పా, గ మ ప ద ॥ ని
కూ యిమా న వే కో యి లా ప్రియు బా ణి

—: అనుపల్లవి :—

, మ గ సా స మ । గ మా ప ని ధా । , స ని సా రి స ।
రే యి వి ర హి ణి వి ని న క న లి కం

ని ధా గ మ ప ధ ॥ ని
ర ము ను లు ము

—: చరణము :—

, గ మ ని ధ ని ప । ధ నీ స స సా । , ధ ని సా రి స ।
రె చ్చి చం చు వు చి ది మి యు దు ము కా

స స ని ధ ని ధా
ర ము వి న వే

, ని స గా గా । గ రీ గ మ గ రి స నీ సా । , ప-ధ ప ద ని ధ నీ రి స ।
ప్రియుకే ను నా క త డు న డు మ నీ

ని ధ ప గ మ ప ధ ॥ ని
వె వ త తే

12. కాంభోజి-ఆది

—: పల్లవి :—

౬ ౬ ౬ ప ధ స ని ధ । ప ధ ప మ గా ప । ధ స ప ధ । సా ౬
అ మ వ స నె ల గా కా నే ల రా

౬ ౬ ౬ ప ధ స పా మ గ । రి గ సా ౬ స । రి గ మ ప । ధ ప మ
క ను జూ పు ల కే క ర వే ల రా

—: చరణము :—

౬ ౬ ౬ స స పా ధ । సా స స । రి గా మ । గా ౬
మ ధు వ న మే గె ద వు మా ధ వా

౬ ౬ ౬ గా గ రి గ । స స స ప ధ । స స రి రి స ని ధ । ప ధ ధ ప ప మ
మ న్మో ల మ లు ప నీ వ ల పు టు రు ల

13. పంతువరాళి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౯సా ని ధ ప మ । గ మ రి గ మ పా । ౯మ మ పా ౯ధ । ధ నీ ధ ప ధా ॥ ని
ప న్ని పో యె నే యురు లు మ న మో హ నుడు నే డు

—: చరణము :—

౯మా ప ధ నీ । స నీ స రి సా । ౯స స సా స ని । ధ ని ని రి నీ
మా వి మో సు ల పి క ము చి కి లి చే సె నే
ధ ని ద ప మ ।
గ ళ ము

౯నీ స గ రి సా । స రి స ని ధా ప ధ;నీ । ౯సా ౯రి స ని ధా ప మ
చా వు మె త్తు ను నే ను కే రి న
గ రీ స రి గా మ ప ॥ ధ
వ్యా ను జ గ ము

14. హిందోళం-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౬ మా మా గ మ । గ సా ని ధ నీ । సా ౬౬ ౬౬౬ । ౬ గ ని స గ మా
ప్రే మ జే సి న వె త్రీ నే నా బా ధ

౬ గ మ ధ ని నీ । ని ధా ని ధ ని ధ । మా ౬ ౬౬౬౬ । ౬౬౬ ౬౬౬౬
నే మి ద ల్పి న నే రి కే

—: చరణము :—

మ గ గా౬ మ । ని ధ ధా ధ మ ధా । ౬ ధ ని సా ౬ ని । ధ నీ ధా ధా
ఆ కా స ము న ప్రియుడు స వ రిం చె నే శ య్య

౬ ధ ని స గ స ని । ధ ని ధ ధ మ మా । ధ నీ సా ౬౬ । ౬౬౬ ౬౬౬౬
అను వౌ న టే వా ని గ లి య

ని ని స మ మా । మ గ స సా సా । ౬ ని ని స గ స ని । ని ధ ని ని ధ దా
అ లుగు మొ న ల బొంత యమరిం తు నే క ను ల

౬ ధ ని స గ స ని । ధా ౬ ని స ని ని ధ ద మ । మ ని ధ నీ ౬౬ ।
గ దు రు నే సుం తే ని ని దు ర

ని ధ మ గ మ గ స ॥ ౬

15. నీలాంబరి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౿ ౙ మ పా పా । ప ధ మా మ ౙ రి ౙ । మా ౿ ౿ ౿ ౿ ౿ ।
వె లి తి రే ౙ ను పిం చె వే

౿ ౙ మ గా ౙ స సా
పి ్రి యు లే మి

౿ ని స గా ౿ మ । పా మ మ ౙ రి స । మా ౿ ౿౿౿౿ । ౿౿౿ ౿౿౿౿
వె ల వె ల్ల నై తో చె నే

—: అనుపల్లవి :—

౿ గా మా పా । ౿ పా ప మ ప ని । సా రి స ని ప మ ।
వీ టి లో న వె లి చో టి లో

మా ౙ రి ప మ ౙ ॥ స
నే వే శ

—: చరణము :—

౿ ౙ మ పా పా । పా ౿ పా ౙ మ । పా ౿ పా ప మ । ౙ మ పా మ
వే ని కై యిం క దీ ప మ్మిడు దు నే

గా మ ప గా మా । రి
యిం ట

౿ ౙ మ పా ధ ప ప మ । మ ౙ గా మ ౙ సా । ౿ సా స మ ౙ ౙ । మా ౿ ౿౿౿౿
ప ర దే శ ము ల రా జు తా రా డ గా

౽ గ స పా పా । మా ప ప స నీ । ౽ ప ని సా స ని । స నీ రి స ని ప
వా ని ప రుం డ ని వి రి ళ య్యి వి స మయి

౽ గ మ పా మ మ । ప స ధ దా ప మ గ రి గ । మా ౽ ౽౽౽౽ ।
మ న సు క ట క ట లా డె నే
గ రి గ మ గ సా
క ను ల లో

౽ స న్ని స రి గ మ । ప ధ మా గా రి గ రి గ రి ప మ గ ।
కు సు కు మ స లు ట లే డ
సా ౽౽౽౽౽ । ౽౽౽ ౽౽౽౽
నే

16. కేదార గౌళ-మిశ్రచాపు

తేవె...

—: పల్లవి :—

ఁ సా రి స ని ధ । ప పా ప మ పా । ఁ మ ప ధ ప పా । మ గ రి రి గ రి స
ప ట్టి నం దు కు సా మి ప డ తి మా న ము గా చు

ఁ ని స రీ రి మ । ప పా ప మ ప ని । సాఁ ఁఁఁఁ । ని ధ ప మ ప నీ ॥ ఁ
న ట్టి స మ య ము వ చ్చె రా నా చె యి

—: అనుపల్లవి :—

ఁ ప ప ని మ పా । ని నీ స రి రీ । ఁ రీ మ గ రీ సా । స సా ని ధ పా
అ న్ని నే తు వు నీ అం డ జే రి తి లే ర

ఁ ప ప రి స సా । ని ధ మ ప స సా । ఁ పా ధ ప మ గ । రి రీ రి మ ప ని ॥ ఁ
అ వ స ర ములు దీ ర ఆ దు కో రి త రు ణి

—: చరణము :—

ఁ ప ప ధ ప పా । పాఁ ప మ పా । ఁ ప ప స ని ధా ని ధ పా ।
భ వ మ న్న ము న్నీ రు గ డ వ నో

ప మ గ రీ ఁ ఁ
ప ను రా

ఁ రీ గ రి సా । ఁ సా ని ధ పా । ఁ ని స రీ మ గ । రి మా పా ఁ ఁ
ని న్నే గా ని యి త ర త ర ణి నె న్న ను రా

(ఉత్తరార్థము అను పల్లవివలె)

17. యమునా కల్యాణి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౸ ౫ ౫ ౫ రి సా । సని ధ ౫ రి గా । ౸ ౫ మ పా పప । ధ ప మ ౫ రి గా ॥ ౸
వి న గా నో తునే చె లి వి భు ని ప ద ము ల ర వ ళి

—: పల్లవి :—

౸ గా గా ౫ రి । ౫ ప మ ప ధ పా । ౸ మ ప ధా ధా । ప ధ స ని ధ స పా
అన్న వ శా ని కై మి న్నంది కొ న జా తు

౸ ౫ మ పా ౸ మ ౫ రి । మ ౫ రి స స ౫ రి । గా ౸ ౸ ౸ సా ।
మ హా రా జా య న వ చ్చు నా

స ధ ప ప మ ౫ మ ॥ రి

—: చరణము :—

౸ ౫ ౫ ప రి ౫ ౫ । ప ప మ ప ధ పా ౸ మ ప దా ధ ధ ।
క ను లు వి రి సి న కే కి మొయి లు కె ౫

ధ పా ధ నీ ధ స పా
సి బ లా క

౸ ప మ ప ధ ప మ ౫ ౫ । ౫ ౫ రి ౫ మ ప ధ । పా౸ ౸౸౸౸ । ౸౸౸ ౸౸౸౸
క ల నా ద మొ లి కిం చు నే

౬ మ ప దా ధ స । స సా సా సా । ౬ స గ రి సా సా ।
పొం గి మ బ్బుల రా తు నిం గి నిం

స ధా స ధా ధ ప పా
గి నె కు రి యు

౬ గ ప ధ స స ధ । ధ పా ప మ గ రి । ప మ గా ౬౬౬౬ । ౬౬౬ ౬౬౬౬ ॥ ౬
మె ఱు పు తీ గ్గ లు స డ లె నే

18. మలయ మారుతం-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ గ ప ని ధ ధ ప । గ ప గ గ రి సా । ౹ గ గ పా ౹ ప ।
క లి కీ పా సు పు జే రి క సు మూ సి

ధ పా ధ నీ ని ధ ధా పా
తి నో లే దో

౹ గ ప ని ధ ధ ప । గ రి స స రి గ ప గ । పా ౹ ౹౹౹౹ । ౹౹౹ ౹౹౹౹
కాం తు డ ల్ల న తో చె నే

—: చరణము :—

౹ ధా ప గ ప ధ । ని ధా ధ ని ధా । ౹ ధ ని సా ని ధ । ని సా ని రి సా
వా ని ప ద ము ల వ్రా లి ప లు క రిం ప గా క ను ల

౹ ధ ని స రి గా గ రి । స ని ధ ని ని సా । ౹ సా ని ధ ప మ ।
తె ఱ చు నం త కే ప్రియుడు వం చిం చె

గ ప ధా పా గ ప గా రి స ॥ రి
నే

19. మోహన-జంపె

—: పల్లవి :—

గా రి రి స । సా ధ స రి । గా ౹౹౹ । గ ప గ రి స రి ॥
అంపి రా విం ప ర మ్మా వ గ కా ని

—: అనుపల్లవి :—

ప గ ప ధా । స స ధ ప ధ । స స స ధ ప । ప గ ధ ప గ రి స రి ॥
ప లు క రిం త ల మ న సు పు ల క రిం ప గ బి లు వ

—: చరణము :—

గా రి గ గ । ప ప ప ధ ద । ప ధ స స స । స ధ రి స ధ ప ధ
నన్ను గ ది యు డు క మ్మ నై న గి లు క గ రా ద

౹ ధ ధ గ రి । స స ధ ప ధ । సా స ధ ప । గ ప గ రి స రి ॥
ఏ టి ము చ్చట త న కు ఇం త న న్న ల యిం ప

20. చక్రవాకము-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ మా గ రి రీ । గ మా పా పా । ౹ గ మ ప ధ ని ధ । ప మా గ రి స రి ॥ గ
వి న్న వో యె నే వీ డు పి్రయుని బా సి నే డు

మా గ రి రీ । గ మా పా ౹ ధ । ధ ని ధ పా ౹౹ । ౹౹౹ ౹౹౹౹
వి న్న వో యె నే వీ డు

—: చరణము :—

౹ ని ధ పా మా । ప ధ ప ధ ని దా । ౹ ధ ని సా సా । స ని ధ పా మా
నె న రూ ని వ గ కా ని న ను గూర్చ నా వా ని

౹ ప మ గ రి రీ । రి గ మ పా ప ధ । ని ధ ధా ౹౹౹౹ । పా౹ ౹౹౹౹
మ న సా ర సే విం తు నే

౹ ని ధ నీ స రి । సా౹ సా సా । ౹ స రి గ మ గ రి । స సా ని ధ ని స
కాం తున కై కా న కా న గ్రు మ్మ రి కా వి

౹ సా సా సా । ని ధ ప ప మ ప ధ । ధ ని ధ పా ౹౹ । గ మా గ రి రీ ॥ ౹
చీ ర లి గై నే తు నే చె లి యా

21. శంకరాభరణము-జంపె

—: పల్లవి :—

ప మ గ మ మ । పా ప ధ ని । సా ౛౛౛ స ని ధ ప మ గ
సు క ము గ డి యే నె ఉు గ నే వ ల కే ని

గ మ ప మ గ । మ రి రి స ని । సా ౛౛౛ । ౛౛ ౛౛౛
మొ గ ము వె న్నెలదో గ కే

—: అనుపల్లవి :—

సా సా స । ని ధ ని సా । మ ప స ధ ప । గ మ రీ స రి గ మా
ప్రాణం పు ప్రా ణ మే త ను బా సి మ నె ద నే

—: చరణము :—

గా మ పా । ప ప పా ప । మ ప స పా । మ గ గ మ రి
అ న్నమిం । ద దు క న్ను ని దు రె ఉుం గ దు న న్ను

గ మ ప మ గ । గ రి సా రి । గా ౛౛౛ । ౛౛౛౛౛
వి ర హ మొ క్కటే వే చు నే

ప మ గ మా । ప ధ ని సా । ని స స మ గ రీ । స ని సా స
వర్ణిత నై పా లము ల న్నియుభ్ర మిం తు నె ఆర్తి

ధ ని సా స । స ధ పా మ । పా ౛౛౛ । ౛౛ ౛౛౛ ॥
గ ప సా మి నే గా న నే

22. సామరాగము-జంపె

—: పల్లవి :—

స ధ స రి మ । ప ధ సా ధ ప మ । గా౹ రీ । సా రి ధ స
కుశలమిం తే నడుగ డే ఓయమ్మ

—: అనుపల్లవి :—

దా ధ దా । ప ధ స ధ ధ ప మ । పా ధ సా । ధ ప మ గ స రి గా రీ
లజ్జమా లిన తనువు నుజ్జగిం ప దె యసువు

—: చరణము :—

ధ ధ ధ ధ ద । ప ధ పా మ । ప ధ సా ధ । సా స సా
కనులు పెద వులువి ప్ప కే రేయి వే గె నే

స ధ రి స రి । ధ స ద ధ ప । ప ధ సా ధ ధ ప । ప మ ధ ప మ గ రీ
మూగనో ముగయుగము లే గ సుక మే డ నే

23. జంఝూటి-ఆది

—: పల్లవి :—

గ మ గ రి స ధ స రి । గా, గ । గ మ గ రి
జ న న మృతి స హ చ రా ని ను వీ డి

గ ప మ గ రి స ధ ప । ధ ధ సా । ,,,,
ని శి ది న మెటుగ డ తు ను రా

—: చరణము :—

మ గ సా స స ధ ని । సా స ధ । స ని ధ పా
ని ను జూ డ ని సు ఖ మ న్న నే మి నా

ధ ధ స రీ రి స రి । గ స రి ప మా । గా ,,
మ న సు కింతయొఱు కే రా

మా మ మా మ గ మ । ప ప ధ మ । ధ ప మా గా
అ జ్జు నె త్తి తె న్న ర సి శే యి క

గ మ గ ప మ గ రీ స రి రి । గ స రి ప మ గ । సా ప ధ స రి
స్నే ట్టి వారి వె లి సే రా

24. అఠాణా-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౸ ధా పా మ ప । గ మా పా ౸౸ । ధ నీ ప పా ౸౸౸౸ । ౸౸౸ ౸౸౸౸
రా రా ద రి సె న మీ య

—: అనుపల్లవి :—

౸ మ ప ధ ని సా । ని ధా నీ సా । ౸ సా ౸ రి స ని పా ప ధ ।
వ ల పు ల దొ ర ని న్ను వీ డి నే
ని ప మ రి స రి మ ॥ ప
నెటు ని లు తు (రారా)

—: చరణము :—

౸ రి మ పా పా । ప పా ప మ పా । ౸ ప మ ప ధ ద ని ।
జ ల ము బా సి న త మ్మి చం ద్రు జే
స స ని స రి స ని పా
ర ని ర జ ని

౸ మ ప ప మ గా మ ప । ప పా ప ని పా ప ని పా । మ పా ధ నీ ప । ౸౸౸ ౸౸౸౸
గా నా కా న క ని న్ను ప్రియు ని

౸ మ ప ధ ని స స । స ని ధ దా దా । ౸ ని స రి మ రి స । స ని ధ ని స సా
ఎ డ ద సు లు మ గ బా ళి క ల త ల ల త ల దూ లి

ఽ ప ధ ని ధ ని ని । స రి స ని పా ధ ని పా । ప మా ప సా ధాఽఽ ।
ఏ వే ళ బ డ ది రి గ ద రా

ఽఽఽ ధ మ మ ప ॥ ప
సా మి

25. తిలక కామోద్-రూపకం

—: పల్లవి :—

ప ప సా రి మ । గ రి గ నీ సా ॥
ఎ వ రే వే రె వ రే

రి మ ప ధ పా । మ గ రీ రి గ నీ । ప ప సా రీ ప మ ।
గి రి ధ ర గో పా లు డుగా కె వ రే నా

మ గ రి గ సా ॥ ॥
కె వ రే

—: చరణము :—

రీ మ ప ధ మ । గ రి గ సా స । రీ మ ప నీ । మ ప స ని సా
తాతమా త భ్రాత బంధు లెవ్వరునా వా రెవరే

మ ప ప నీ ని । మ ప సా స స । ప ని స స రి రి । స ప ప ధ ప
ఎ త నిహా ళి శి ఖి పిం ఛము ఎ నయున త డే నా ప తి

మ గా రి
గా (కెవరే)

26. మధ్యమావతి-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ రి రి ప మ రీ రి స । స రి మ రి స నీ । ౹ ని స రీ రి స । రీ౹ ౹౹౹౹
గి రి ధా రి యిలు జే ర వె డ లుదు నే

—: అనుపల్లవి :—

౹ రి రి మా మా । రి మా పా పా । ౹ ప మ పా నీ । ప నీ సా సా
గి రి ధ రు డొ క డే నా ని క్కృ-మా చె లు వు డు

౹ పా ని స రి సా । ని పా ని స రీ । ౹ స స నీ ప మ । రి మ ప ని పా
వా ని చ క్కృ-ద న ము త వి లి తి వి య దే

ప మ రీ రి స ॥ ౹
మ న ము

—: చరణము :—

౹ రి మ పా ప మ । మ రీ రి స నీ । ౹ ని స రీ సా । రీ౹ ౹౹౹౹
మా ప ట నే క ద లి త ర లు దు నే

౹ రి మ ప ని ప మ । రి ప మ రి రి సా । ౹ ని స రి మ రి మ । పా౹ ౹౹౹౹
శే ప టం త ట మె ద లి మ ర లు దు నే

(పా నీ ప ని । స నీ స స సా । (ని స రీ సా । ని పా ని స రీ
రే పు మా పు ల వ ల పు జేని దా పు ల జె ల గి

(పా రి స సా । ని పా ని ని సా । (ప ని స ని ప మ । రి ప మ రి రి సా ॥ (
ఆ ట పా ట ల వా ని అ ల రిం తు నే

27. వసంత–మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౹ సా మ గ మ మ । ధ దా స ని సా । ౹ సా స ని ధా ధా ।
నీ కై సు క ము లె ల్ల కొ ల్ల పో
మ ని ధ ధ మ మా
యి న న న్ను

౹ గ స మ గ మా । గ మా ధ మ ధ ని । ధా౹ ౹౹ స ని । ద ధ మ గ
ఇ క నీ యే చు ట లే ల రా గో పా ల
మ ప మ గ రీ ॥ స ని

—: చరణము :—

౹ మా మా మా । మా౹ ని ధా ధ మ గా । ౹ మా ని ధ ని మ ।
ఉ ల్ల మ్మ లో లో న రా జి ర గి
ధ నీ సా సా
లె ను బా లి

౹ స రి సా స ని । ధ మా గ మ ధ ని । స రి ని ని ధ ద మ ।
ఉ డు ప ప రు వి డ విం త త డ యి గా
గ మ ప గ రి స రి ॥ ని
ర ణ మే మి

28. శహానా-మిశ్రచాపు

—: పల్లవి :—

౯ ని స గ రి రీ । రీ౯ రీ రీ । ౯ రి గ మ ప మా । గ గా రి రి సా
దా సి గ న న్నేలు శ్యా మ సుం ద ర చ ర ణ

౯ ని స మ గ రి స । స ధ ని స రి రి గ । సా ౯౯౯ రి గ ।
దా సి గా న న్నే ల రా గి రి

మ ప మ గ గ రి గ రీ ॥ స
ధా రి

—: చరణము :—

౯ రీ రి గ రీ । రి గా మ ప పా । ౯ మా దా ధా । ని నీ ని స ని ధ పా
దా సి నై వ న మా లి నై వే ను వ నే ని న్ను

౯ ప మ ప ధా ప మా । గ రీ రీ ప మ । సా ౯౯ ౯౯౯ । ౯౯౯ ౯౯౯౯
ని త్యే మ్ము ద రి సిం తు రా

౯ పా ప మా౯ । ధ నీ సా సా । ౯ ధ ని సా రి స । ని నీ ని స ని ధ పా
బృం దా వ న ము న కుం జ కుం జ ము న నీ

౯ రీ గా మ ప । ప ధ ప మా ౯ । గ మ గా రి గ రీ । సా ౯౯౯ రి గ ।
లీ ల లా ల పిం తు రా గి రి

మ ప మ గ గ రి గ రీ ॥ స
ధా రి

తప్పు ఒప్పుల పట్టిక

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧	6	ఆత్యావశ్యకము	అత్యావశ్యకము
	10	సాంస్కృతిక	సాంస్కృతిక
	15	మున	మును
	22	చేచుకొని	చేసుకొని
౩	5	నేటికి	నేటికీ
	14	కనుజులను	కనుజులును
	16	నిర్వృతమే	నిర్వృతయే
	19	తొలింటి	తొల్లింటి
౪	3	పరిత్తు	పరిషత్తు
౫	1	చిన్నతనముందు	చిన్నతనమందు
	9	పాటలకు	పాటలను
౬	5	వరుసలలోనే	వరుసలలోనే
	14	రాగాతాళముతే	రాగతాళముతే
	23	వరుసలను	వరుసలును
౭	10	మహానీయుని	మహనీయుని
	17	టలను	టలును
	22	న్యథ	వ్యథ
౮	21	అతుకొని	అతుకుకొని
౧౦	11	చిన్నతనమువనే	చిన్నతనముననే
౧౮	9	జలఖిలభయా	జలబలభయా
౧౯	9	మంటలోన	మంటలలోన
	13	జడసితినే	జడిసితినే
౨౦	6	మైతోహూాయ	మైతోహోయ
	9	జోగణహాంగీ	జోగణహూాగీం
	11	కుంజి-బన	కుంజబన
౨౧	7	కరణించి	కరుణించి

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౨౩		సమసెరా	సమసేరా
	15	యెన్నుచు	నెన్నుచు
	8	తమ	తుమ
౨౪	8	నెమ్మ	నెమ్మి
౨౭		'మధువన జాయి రహే మధు బనియా' తర్వాత యీ క్రింది పంక్తి చేర్చునది :— "హమపర్ డారో ప్రేమకే ఫందా"	
౨౯	3	వరపుల	వలపుల
	4	పొదుగింతునే	పొదిగింతునే
	12	వలవుటురుల	వలపుటురుల
	16	చిలికి	చికిలి
౩౧	2	పొసియ	పొలియ
	2	బటుదు	బట్టుదు
	7	సవరించచెనే	సవరించెనే
౪౩	3	సుజ్జగింజదె	సుజ్జగింపదె
	6	వలకాడురా, కొంటి	వలకాడు రాకొంటి
౪౫	5	మరకరేణుగతి	మదకరేణుగతి
	13	దరసెన	దరిసెన
౪౬	17	ప్రేమభా	ప్రేమబేల
	20	ఘాఛసిర్యై	ఘాఛపిర్యై
౪౭	17	బాబలి	బారబలి
౪౯	13	మననేరునే	మననేరనే
౫౧	5	పుట్టవులనో	పుట్టువులనో
౫౬	1	విలచి	విలిచి
౫౭	8	అగరు	అగురు
		యెన్నుచు	నెన్నుచు
	8	నందేసా	నందేనా